

PROJEKT

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA WE WROCŁAWIU**

z dnia .....

**zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071**

Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 i 1688 oraz z 2016 r. poz. 422) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 24 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071 (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2014 r. poz. 3941) załączniki nr 3 - 5 do zarządzenia otrzymują brzmienie określone odpowiednio w załącznikach nr 1 - 3 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu

**Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych
oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony.**

Przedmiot ochrony	Zagrożenia	Opis zagrożenia
3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	U Nieznane zagrożenia	Brak wiedzy na temat siedliska w obszarze
6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>)	X Brak zagrożeń i nacisków	Nie dotyczy (występowanie siedliska w stopniu niereprezentatywnym)
6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	<u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń i nacisków U Nieznane zagrożenia	W trakcie prac terenowych nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń dla części płatów. Brak wiedzy na temat zagrożeń i stanu zachowania dla części płatów siedliska w obszarze.
	<u>Zagrożenia potencjalne:</u> X Brak zagrożeń i nacisków U Nieznane zagrożenia	W trakcie prac terenowych nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń dla części płatów. Brak wiedzy na temat zagrożeń i stanu zachowania dla części płatów siedliska w obszarze.
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion</i>)	<u>Zagrożenia istniejące:</u> A03.03 Zaniechanie / brak koszenia	Rezultatem zarzucenia użytkowania kośnego niektórych płatów siedliska jest uruchomienie procesów sukcesyjnych powodujących przekształcanie łąk w ziołorośla i krzewiaste zarośla. Zjawisko to powoduje zmniejszenie różnorodności biologicznej oraz zubożenie krajobrazu.

<p><i>elatioris)</i></p>	<p>A04.01 Wypas intensywny</p> <p>A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja</p> <p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>Zbyt intensywny wypas niektórych płatów łąk prowadzi do eutrofizacji siedliska. Odchody zostawione przez zwierzęta, silne ubijanie gleby (brak tlenu w warstwie korzeniowej) oraz silne zgrzyzanie runi powodują spadek bogactwa gatunkowego oraz ekspansję gatunków przystosowanych do zaistniałych warunków.</p> <p>Zbyt intensywne koszenie niektórych płatów łąk eliminuje ze składu florystycznego część gatunków roślin powodując zmniejszenie ich różnorodności biologicznej.</p> <p>Część płatów siedliska charakteryzuje się uproszczonym składem gatunkowym.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>A03 Koszenie / ścinanie trawy</p>	<p>Intensyfikacja lub zaniechanie koszenia może prowadzić do zubożenia łąk pod względem gatunkowym lub zarastania i tym samym pogorszenia struktury i funkcji siedliska oraz ograniczenia powierzchni płatów siedliska.</p>
<p>6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>A03.03 Zaniechanie / brak koszenia</p> <p>U Nieznane zagrożenia</p>	<p>Rezultatem zarzucenia użytkowania kośnego niektórych płatów siedliska jest uruchomienie procesów sukcesyjnych powodujących przekształcanie łąk w ziołorośla i krzewiaste zarośla. Zjawisko to prowadzi do uproszczenia składu gatunkowego łąk, zmniejszenia różnorodności biologicznej oraz zubożenia krajobrazu.</p> <p>Brak wiedzy na temat zagrożeń i stanu zachowania dla części płatów siedliska</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>A03 Koszenie / ścinanie trawy</p>	<p>Intensyfikacja lub zaniechanie koszenia może prowadzić do zubożenia łąk pod względem gatunkowym lub zarastania i tym samym pogorszenia struktury i funkcji siedliska oraz ograniczenia powierzchni płatów siedliska.</p>
<p>7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-</i></p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja</p>	<p>Procesy sukcesyjne obserwowane w części płatów, związane z zarastaniem przez świerk, siewki buka i trawy, przyczyniają się do zanikania gatunków charakterystycznych dla torfowisk i pogarszania struktury i funkcji siedliska. Sukcesja powoduje fragmentację płatów torfowisk i zmniejszenie ich powierzchni.</p>

<p><i>Caricetea)</i></p>	<p>J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych</p> <p>U Nieznane zagrożenia</p>	<p>W przypadku części płatów obserwuje się zwiększony spływ wód powierzchniowych, co prowadzi do szybszej erozji złóż torfu lub uwodnionych gruntów mineralnych oraz osuszania siedliska. Skutkuje to ustępowaniem typowych gatunków torfowisk i dochodzi do zaburzeń struktury i funkcji siedliska.</p> <p>Brak wiedzy na temat zagrożeń i stanu zachowania dla części płatów siedliska.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych</p>	<p>Zwiększony spływ wód powierzchniowych może prowadzić do erozji złóż torfu lub uwodnionych gruntów mineralnych oraz osuszania siedliska.</p>
<p>8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i></p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>G01.04.01 Turystyka górska i wspinaczka</p> <p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p> <p>K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja</p>	<p>W niektórych płatach następuje zmniejszanie się powierzchni siedliska i zanikanie gatunków charakterystycznych, powodowane fizycznym niszczeniem roślinności naskalnej, związanym z ruchem wspinaczkowym. Zagrożenie praktycznie nie jest możliwe do wyeliminowania.</p> <p>W jednym z płatów siedliska (podtyp 8220-3) nastąpiła zmiana oświetlenia wychodni skalnej, przyczyniając się do zmiany warunków mikroklimatycznych - świetlnych i wilgotnościowych, co prowadzi np. do wysychania siedliska. Większy dostęp światła niekorzystnie wpływa na gatunki charakterystyczne dla tego podtypu, związane z silnym zacienieniem i lokalnie dużą wilgotnością powietrza.</p> <p>W jednym płacie siedliska obserwuje się pogarszanie struktury przestrzennej, na co wskazuje niskie pokrycie gatunkami charakterystycznymi (zanokcicą północną).</p> <p>Ww. zagrożenia praktycznie niemożliwe do wyeliminowania, nie jest zasadne podejmowanie działań ochronnych w tym zakresie, ponieważ sposób w jaki możliwe jest ich wykonanie mogłoby spowodować większe szkody w siedlisku.</p> <p>Gromadzenie się materii organicznej obserwowane w części płatów siedliska powoduje uruchomienie procesów sukcesyjnych i zarastanie trawami, siewkami drzew i krzewów (w tym jeżyn). Prowadzi to do zmniejszania powierzchni płatów, degeneracji siedliska i przekształcania w kierunku innych siedlisk - muraw naskalnych lub zbiorowisk leśnych. Dodatkowo ekspansywne gatunki krzewów stanowią zagrożenie dla źle znoszących konkurencję gatunków paproci naskalnych. Zagrożenie praktycznie niemożliwe do wyeliminowania, nie jest zasadne podejmowanie działań ochronnych w tym zakresie, ponieważ sposób w jaki możliwe jest ich wykonanie mogłoby spowodować większe szkody w siedlisku.</p>

	<p>I01 Obce gatunki inwazyjne</p> <p>U Nieznane zagrożenia</p>	<p>W jednym z płatów obecny jest obcy gatunek inwazyjny (niecierpek drobnokwiatowy) zaburzający strukturę siedliska. Zagrożenie praktycznie niemożliwe do wyeliminowania z uwagi na biologię i powszechność występowania gatunku.</p> <p>Brak wiedzy na temat zagrożeń i stanu zachowania dla części płatów siedliska</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>X Brak zagrożeń i nacisków</p>	<p>W trakcie prac terenowych nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń potencjalnych dla siedliska.</p>
<p>9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew</p> <p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>Wykonanie zaplanowanych wskazań gospodarczych związanych z usuwaniem przestojów w niektórych płatach siedliska ogranicza możliwość zwiększenia zasobów martwego drewna, co wpływa na zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednolicanie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p> <p>Znaczny udział gatunków obcych ekologicznie (np. modrzew, świerk, jawor, sosna, brzoza, dąb) zaburza naturalny skład gatunkowy kwaśnych buczyn i nie gwarantuje zachowania tożsamości siedliska na tych stanowiskach lub wskazuje na inny typ siedliska.</p> <p>Zbyt mała ilość martwych i umierających drzew w niektórych płatach powoduje zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednolicanie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>B07 Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej</p>	<p>W niektórych płatach siedliska może pojawić się zagrożenie związane ze zrywką drewna, która może prowadzić do uruchomienia procesów erozji stokowej, przemieszczania powierzchniowych partii gleby, zaburzenia stosunków wodnych, niszczenia runa leśnego i w konsekwencji pogorszyć warunki wzrostu drzew.</p>

	<p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>W niektórych płatach obecność gatunków obcych ekologicznie (np. lipa, dąb, modrzew, sosna, brzoza, jesion, jawor) i/lub geograficznie (np. daglezcja) oraz zniekształcony skład drzewostanu mogą w przyszłości doprowadzić do zaburzenia naturalnego składu gatunkowego kwaśnych buczyn i pogorszyć strukturę siedliska.</p> <p>Zbyt mała ilość martwych i umierających drzew może spowodować w przyszłości zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednocianie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p> <p>Niewłaściwie dobrany rodzaj zaplanowanych rębni (np. II a, II b) wykonanych w płatach, gdzie obecne są gatunki obce ekologicznie lub geograficznie może popierać ich odnawianie, co w rezultacie nie będzie sprzyjać zachowaniu siedliska przyrodniczego.</p> <p>Pozostawianie jako przestojów gatunków obcych ekologicznie (np. modrzewia) lub geograficznie (np. daglezcji) w niektórych płatach stwarza zagrożenie związane z możliwością ich odnawiania, co nie gwarantuje zachowania tożsamości siedliska na tych stanowiskach.</p>
	<p>B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew</p>	<p>Wykonanie zaplanowanych wskazań gospodarczych (trzebieży) w obrębie niektórych płatów siedliska może ograniczyć możliwość zwiększenia zasobów martwego drewna, co doprowadzi do zmniejszenia różnorodności biologicznej siedliska, ujednociania jego struktury przestrzennej i zaniku zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem. Obecnie stwierdzono właściwy stan płatów siedliska (ocena FV), zatem zagrożenie dla tych płatów zostało uznane za potencjalne.</p>
	<p>H05.01 Odpadki i odpady stałe</p>	<p>Zaśmiecanie lasu może zaburzać funkcję siedliska.</p>
<p>9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae</i> Fagenion, <i>Galio odorati</i>-Fagenion)</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew</p>	<p>Wykonanie zaplanowanych wskazań gospodarczych związanych z usuwaniem przestojów w jednym z płatów siedliska ogranicza możliwość zwiększenia zasobów martwego drewna, co wpływa na zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednocianie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p>

	<p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>Znaczny udział gatunków obcych ekologicznie (np. modrzew, świerk, jawor, brzoza) zaburza naturalny skład gatunkowy żyznych buczyn i nie gwarantuje zachowania tożsamości siedliska na tych stanowiskach lub wskazuje na inny typ siedliska.</p> <p>Zbyt mała ilość martwych i umierających drzew może spowodować w przyszłości zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednocianie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew</p>	<p>Wykonanie zaplanowanych wskazań gospodarczych (trzebieży) w obrębie niektórych płatów siedliska może ograniczyć możliwość zwiększenia zasobów martwego drewna, co doprowadzi do zmniejszenia różnorodności biologicznej siedliska, ujednociania jego struktury przestrzennej i zaniku zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem. Obecnie stwierdzono właściwy stan płatów siedliska (ocena FV), zatem zagrożenie dla tych płatów zostało uznane za potencjalne.</p>
	<p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>Obecność gatunków obcych ekologicznie (np. modrzew, świerk, sosna, jawor) i geograficznie (np. dąb czerwony, daglezcja, robinia akacjowa) w niektórych płatach może w przyszłości doprowadzić do zaburzenia naturalnego składu gatunkowego żyznych buczyn i pogorszyć strukturę siedliska.</p> <p>Zbyt mała ilość martwych i umierających drzew może spowodować w przyszłości zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednocianie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem. Obecnie stwierdzono właściwy stan płatów siedliska (ocena FV), zatem zagrożenie dla tych płatów zostało uznane za potencjalne.</p>
<p>9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i>)</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>Aktualny skład gatunkowy (znaczny udział gatunków obcych ekologicznie, np. świerk) lub odnowienie naturalne niektórych płatów nie odpowiadają siedlisku przyrodniczemu grądów i nie gwarantują zachowania tożsamości siedliska na tych stanowiskach lub wskazują na inny typ siedliska.</p> <p>Zbyt mała ilość martwych i umierających drzew w niektórych płatach powoduje zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednocianie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p> <p>Niewłaściwie dobrany rodzaj rębni (np. II a) wykonanej w płatach, gdzie występuje znaczny udział gatunków obcych ekologicznie (np. buk), popiera ich odnawianie, co w rezultacie nie sprzyja zachowaniu siedliska przyrodniczego</p>

	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>X Brak zagrożeń i nacisków</p>	<p>W trakcie prac terenowych nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń potencjalnych dla siedliska.</p>
<p>*9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>W części płatów aktualny skład gatunkowy (znaczny udział gatunków obcych ekologicznie, np. modrzew, świerk, sosna) oraz w części płatów młode pokolenie niektórych płatów nie odpowiada siedlisku przyrodniczemu jaworzyn, nie gwarantując zachowania tożsamości siedliska na tych stanowiskach lub wskazuje na inny typ siedliska.</p> <p>Zbyt mała ilość martwych i umierających drzew w niektórych płatach powoduje zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednocianie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p> <p>Zmniejszenie zwarcia zadrzewienia następujące w wyniku wykonania zaplanowanych wskazań gospodarczych (trzebieży) w niektórych płatach siedliska skutkuje zwiększeniem ekspansji gatunków trawiastych i jeżyn, co pogarsza strukturę i funkcję siedliska.</p>
	<p>U Nieznane zagrożenia</p>	<p>Brak wiedzy na temat zagrożeń i stanu zachowania dla części płatów siedliska.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>Niektóre płaty jaworzyn są w niewielkim stopniu przekształcone, z obecnością gatunków obcych ekologicznie (np. modrzew), co może w przyszłości prowadzić do pogorszenia struktury siedliska na tych stanowiskach.</p>
<p>9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion roboretanae</i>)</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>W jednym z płatów stwierdzony został zaburzony skład drzewostanu, co wpływa na pogorszenie struktury siedliska na tych stanowiskach lub wskazuje na inny typ siedliska. Jednakże niewielki stopień zaburzenia zdecydował o nie wprowadzaniu działań ochronnych mających na celu poprawę stanu płatów siedliska.</p> <p>Zbyt mała ilość martwych i umierających drzew w niektórych płatach powoduje zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednocianie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p>

	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>X Brak zagrożeń i nacisków</p>	<p>W trakcie prac terenowych nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń potencjalnych dla siedliska.</p>
<p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>Znaczny udział gatunków obcych ekologicznie (np. świerk, jawor, buk) i/lub odnowienie naturalne nie gwarantują zachowania tożsamości siedliska na tych stanowiskach lub wskazują na inny typ siedliska.</p> <p>Zbyt mała ilość martwych i umierających drzew w niektórych płatach powoduje zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednocianie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>X Brak zagrożeń i nacisków</p>	<p>W trakcie prac terenowych nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń potencjalnych dla siedliska.</p>
<p>9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>, część - zbiorowiska górskie)</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p>	<p>Zbyt mała ilość martwych i umierających drzew powoduje zmniejszenie różnorodności biologicznej siedliska, ujednocianie jego struktury przestrzennej i zanik zwierząt, grzybów i mszaków związanych z martwym drewnem.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych</p>	<p>Ruch turystyczny na Wielkiej Sowie, wydeptywanie, zaśmiecanie płatów siedliska może doprowadzić do pogorszenia jego struktury i funkcji.</p>
<p>4066 Zanakcica serpentynowa <i>Asplenium aduaterinum</i></p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>J03 Inne zmiany ekosystemu</p>	<p>Niewystarczające ocienienie powoduje wysychanie siedliska i osłabianie kondycji gatunku, zasychanie kęp zanokcicy w wyniku niekorzystnych warunków mikroklimatycznych oraz zaburzeń w otoczeniu stanowiska. Zanakcica serpentynowa preferuje półcień zapewniający odpowiednią wilgotność gleby oraz powietrza i jest gatunkiem wrażliwym na zmiany warunków siedliskowych.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>I02 Problematyczne gatunki rodzime K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja K04.01 Konkurencja</p>	<p>Ekspansja trzcinnika piaskowego powoduje zarastanie siedliska i zmniejszanie dostępnej powierzchni dla zanokcicy. Zanakcica serpentynowa jest gatunkiem bardzo słabo konkurencyjnym.</p>

<p>1308 Mopek <i>Barbastella</i> <i>barbastellus</i></p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>C01.07 Inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej</p> <p>F03.02.03 Chwywanie, trucie, klusownictwo</p> <p>G01.04.02 Speleologia</p> <p>G01.04.03 Rekreacyjna turystyka jaskiniowa</p> <p>G02.10 Inne kompleksy sportowe i rekreacyjne</p> <p>G05.01 Nadmierne użytkowanie</p> <p>G05.04 Wandalizm</p> <p>G05.07 Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak</p> <p>H06.01 Zanieczyszczenie hałasem</p> <p>H06.02 Zanieczyszczenie świetlne</p> <p>H07 Inne formy zanieczyszczenia</p> <p>J03.01 Zmniejszenie i utrata określonych cech siedliska</p> <p>K01.01 Erozja</p>	<p>W Kompleksie Ręczka i Osówka udostępnianie części obiektów do zwiedzania (G02.10) wiąże się ze zwiększonym ruchem turystycznym (G01.04.03), oświetleniem wewnątrz zimowiska (H06.02), hałasem (H06.01) oraz zmianą termiki w sztolni (H07). Nadmierna penetracja sztolni (G05.01) w okresie hibernacji nietoperzy wpływa na ich wybudzenie i płoszenie.</p> <p>W sztolniach takich jak Osówka, Podlesie, Sztolnia nad Chałupą III w Kamionkach, Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec, Sztolnia nad Chałupą I w Kamionkach niekontrolowany ruch turystyczny (G01.04.02, G01.04.03) oraz prowadzenie amatorskiej działalności eksploracyjnej w okresie hibernacji nietoperzy w części obiektów (C01.07) prowadzi do wybudzenia nietoperzy.</p> <p>Zabudowanie wejść do części obiektów, zamknięcie szybów wentylacyjnych, zasypanie otworu wejściowego (J03.01, K01.01) (np. Kompleks Ręczka, Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec, nieprawidłowe zabezpieczenie wejść do sztolni (jedno z wejść do Kompleksu Osówka posiada kraty pionowe) (G05.07) wpływają z jednej strony na zmianę termiki w sztolni (H07), a z drugiej strony ograniczają nietoperzom dostępność wlotów do sztolni (J03.01).</p> <p>Sztolnia w Podlesiu, Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec: niedostateczne zabezpieczenie części sztolni przed niekontrolowaną turystyką (G05.07) skutkuje forsowaniem zabezpieczenia otworu wejściowego (G05.04). Penetracja obiektów w okresie zimowym powoduje zdeptywanie nietoperzy hibernujących w nagromadzonym na podłodze rumoszu skalnym (F03.02.03, G05.04). Wiąże się także z zaśmiecaniem sztolni i zniszczeniami wewnątrz obiektów (G05.04).</p> <p>Przekopanie zawału w Wyrobisku w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec spowodowało zmianę mikroklimatu, zwiększyła się cyrkulacja powietrza i zmniejszyła stabilność termiczną obiektu (H07), co wpływa na pogorszenie warunków hibernacji nietoperzy (J03.01).</p>
--	---	--

	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>B03 Eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania</p> <p>C01.07 Inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej</p> <p>E03.01 Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych</p> <p>F03.02.03 Chwytnie, trucie, kłusownictwo</p> <p>G01.04.02 Speleologia</p> <p>G01.04.03 Rekreacyjna turystyka jaskiniowa</p> <p>G05.04 Wandalizm</p> <p>G05.07 Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak</p> <p>H06.02 Zanieczyszczenie świetlne</p> <p>H07 Inne formy zanieczyszczenia</p> <p>J02.07 Pobór wód z wód podziemnych</p> <p>K01.01 Erozja</p> <p>L06 Tapnięcia podziemne</p> <p>L05 Zapadnięcie się terenu, osuwisko</p> <p>J03.02.01 Zmniejszenie migracji / bariery dla migracji</p> <p>K03.04 Drapieżnictwo</p>	<p>Do pogorszenia warunków hibernacji nietoperzy w części sztolni oraz ich siedliska może dojść na skutek wyeksponowania otworu wejściowego do zimowiska na otwartą przestrzeń (B03), intensywnego oświetlenia otworu wejściowego (H06.02), odprowadzania wody z zimowiska (J02.07) prowadzącego do osuszania obiektu. Pogorszenie warunków hibernacji nietoperzy może być również spowodowane częściowym lub całkowitym zawaleniem się zimowiska, zasypywania otworu wejściowego związanego z tapnięciami podziemnymi i erozją (L06, K01.01). Zmiana termiki (H07) w sztolni może wynikać ze zmiany kubatury i/lub średnicy otworu wejściowego w wyniku tapnięć i osuwisk (L05, L06).</p> <p>Niezabezpieczone wejścia i stropy np. w Sztolni nad Chałupą III w Kamionkach mogą ulegać zawałom (L05).</p> <p>Udostępnienie do zwiedzania obiektów dotychczas niedostępnych turystycznie (G01.04.03) (np. sztolnia w Podlesiu), niedostateczne zabezpieczenie sztolni (G05.07) i/lub forsowanie zabezpieczenia otworu wejściowego (G05.04) mogą sprzyjać prowadzeniu amatorskiej działalności eksploracyjnej (C01.07) w okresie hibernacji nietoperzy. W konsekwencji może dochodzić do okresowych zmian warunków siedliskowych, wybudzenia i płożenia nietoperzy, a nawet ich zabijania i okaleczania (F03.02.03, G05.04). Może się to również wiązać z zaśmiecaniem siedliska (E03.01), zniszczeniami wewnątrz obiektów (G05.04), a także zmianą kubatury i/lub średnicy otworu wejściowego w wyniku prowadzonej działalności turystycznej (G01.04.02, G01.04.03).</p> <p>Fragmentacja obszarów leśnych, likwidacja liniowych elementów krajobrazu tj. alei, miedz itp. może przyczyniać się do degradacji naturalnych tras przelotów i miejsc zerowania mopka (J03.02.01).</p> <p>Stwierdzono możliwość wystąpienia drapieżnictwa w sztolniach (kuna, lis) (K03.04).</p>
--	--	--

1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis</i> <i>bechsteinii</i>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>E03.01 Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych F03.02.03 Chwytnie, trucie, kłusownictwo G01.04.02 Speleologia G05.04 Wandalizm G05.07 Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak</p> <p>H07 Inne formy zanieczyszczenia</p> <p>K01.01 Erozja</p>	<p>Niedostateczne zabezpieczenie części sztolni przed niekontrolowaną turystyką (G05.07) skutkuje forsowaniem zabezpieczenia otworu wejściowego (np. kraty zabezpieczające wejście do sztolni ze śladami dewastacji) (G05.04). Penetracja części obiektów w okresie zimowym (G01.04.02) (np. Sztolnia w Podlesiu, sztolnia w Górze Gontowej) powoduje zdeptywanie nietoperzy hibernujących w nagromadzonym na podłodze rumoszu skalnym i /lub ich wybudzanie (F03.02.03, G05.04). Wiąże się także z zaśmiecaniem sztolni i zniszczeniami wewnątrz obiektów (G05.04, E03.01).</p> <p>Palenie ognisk przed wejściem do Sztolni w Górze Gontowej, wywołuje zmiany mikroklimatyczne (H07) w obiekcie i wybudzanie się nietoperzy.</p> <p>Zasypanie się otworu wejściowego (K01.01) w Sztolni w Górze Gontowej przyczynia się do ograniczenia możliwości wlotu nietoperzy do obiektu.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>B03 Eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania H06.02 Zanieczyszczenie świetlne H07 Inne formy zanieczyszczenia J02.07 Pobór wód z wód podziemnych K01.01 Erozja L06 Tąpnięcia podziemne</p>	<p>Do pogorszenia warunków hibernacji nietoperzy w części sztolni oraz siedliska wokół nich może dojść na skutek wyeksponowania otworu wejściowego do zimowiska na otwartą przestrzeń (B03), intensywnego oświetlenia otworu wejściowego do zimowiska (H06.02), odprowadzania wody z zimowiska (J02.07) prowadzącego do osuszenia obiektu.</p> <p>Pogorszenie warunków hibernacji nietoperzy może być również spowodowane częściowym lub całkowitym zawaleniem się zimowiska, zasypywania otworu wejściowego związanego z tąpnięciami podziemnymi i erozją (K01.01, L06). Zmiana termiki (H07) w sztolni może wynikać ze zmiany kubatury i/lub średnicy otworu wejściowego w wyniku tąpnięć i osuwisk (L06).</p>

	<p>C01.07 Inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej E03.01 Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych G01.04.03 Rekreacyjna turystyka jaskiniowa G05.04 Wandalizm</p>	<p>Udostępnienie do zwiedzania obiektów dotychczas nieudostępnionych turystycznie (G01.04.03) (np. sztolnia w Podlesiu, sztolnia w Górze Gontowej) może sprzyjać prowadzeniu amatorskiej działalności eksploracyjnej w okresie hibernacji nietoperzy (C01.07). W konsekwencji może dochodzić do okresowych zmian warunków siedliskowych, wybudzenia i płoszenia nietoperzy. Może się to również wiązać z zaśmiecaniem siedliska (E03.01), zniszczeniami wewnątrz obiektów, a także zmianą kubatury i/lub średnicy otworu wejściowego w wyniku prowadzonej działalności turystycznej (G01.04.03, G05.04).</p>
	<p>J03.02.01 Zmniejszenie migracji / bariery dla migracji K03.04 Drapieżnictwo</p>	<p>Fragmentacja obszarów leśnych, likwidacja liniowych elementów krajobrazu tj. alei, miedz etc. może przyczyniać się do degradacji naturalnych tras przelotów nocka Bechsteina (J03.02.01). Stwierdzono możliwość wystąpienia drapieżnictwa w sztolniach (kuna, lis) (K03.04).</p>
<p>1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i></p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> C01.07 Inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej E03.01 Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych F03.02.03 Chwytność, trucie, kłusownictwo G01.04.03 Rekreacyjna turystyka jaskiniowa G01.04.02 Speleologia G02.10 Inne kompleksy sportowe i rekreacyjne G05.01 Nadmierne użytkowanie G05.04 Wandalizm G05.07 Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak H06.01 Zanieczyszczenie hałasem</p>	<p>W Kompleksie Rzecznica, Osówka, Włodarz udostępnianie części obiektów do zwiedzania (G02.10) wiąże się ze zwiększonym ruchem turystycznym (G01.04.03), oświetleniem wewnątrz zimowiska (H06.02), hałasem (H06.01) oraz zmianą termiki w sztolni (H07). Nadmierna penetracja sztolni (G05.01) w okresie hibernacji nietoperzy wpływa na ich wybudzenie i płoszenie, a brak opracowanego planu zagospodarowania obiektów (G05.07) ogranicza możliwość właściwej ochrony nietoperzy poprzez dostosowanie ruchu turystycznego do wymagań tych zwierząt.</p> <p>W sztolniach takich jak Sztolnia nr 2 w Kompleksie w Jugowicach, Sztolnia Grafitowa w Jugowicach, Sztolnia w Górze Gontowej, Kompleks Osówka, Sztolnia w Podlesiu, Kompleks Soboń I, Sztolnia Augusta, Sztolnia nad Chałupą III w Kamionkach, Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec niekontrolowany ruch turystyczny (G01.04.02, G01.04.03) oraz prowadzenie amatorskiej działalności eksploracyjnej (C01.07) wiąże się z penetracją obiektów w okresie zimowym i powodują zdeptywanie nietoperzy (F03.02.03) hibernujących w nagromadzonym na podłodze rumoszu skalnym i/lub ich wybudzenie. Obserwuje się także zaśmiecanie sztolni (E03.01) i zniszczenia wewnątrz obiektów (G05.04). Zjawiskom tym sprzyja niedostateczne zabezpieczenie niektórych sztolni przed niekontrolowaną turystyką (G05.07) skutkujące forsowaniem zabezpieczenia otworu wejściowego (np. kraty zabezpieczające wejście do sztolni ze śladami dewastacji) (G05.04).</p> <p>Zasypywanie się otworów wejściowych w części obiektów (K01.01) (np. Sztolni nr 2 w Kompleksie w Jugowicach, Sztolnia Grafitowa w Jugowicach, sztolnia w Górze Gontowej,</p>

	<p>H06.02 Zanieczyszczenie świetlne H07 Inne formy zanieczyszczenia J03.01 Zmniejszenie i utrata określonych cech siedliska K01.01 Erozja</p>	<p>Kompleks Rzecznica, Kompleks Soboń I, Sztolnia Augusta w Kamionkach, Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec, zmiana kubatury lub/i średnicy otworu wejściowego lub przekopanie zawałów zmienia mikroklimat obiektu i zmniejsza jego stabilność termiczną, co pogarsza warunki hibernacji nietoperzy (H07, J03.01). Dodatkowo całkowite zamknięcie szybów wentylacyjnych, wejść do obiektów lub zabezpieczenie wejść do sztolni niedostosowane do wymagań nietoperzy (kraty pionowe lub zbyt gęste) (G05.07) istotnie ograniczają dostępność obiektu (J03.01).</p> <p>Palenie ognisk przed wejściem do Sztolni w Górze Gontowej, wywołuje zmiany mikroklimatyczne (H07) w obiekcie i prowadzi do wybudzenia się nietoperzy.</p>
	<p>K01.04 Zatopienie</p>	<p>Sztolnia Grafitowa w Jugowicach jest podczas roztopów okresowo zalewana po strop. Ogranicza to dostępną powierzchnię schronienia, ale również może stanowić pułapkę ekologiczną w przypadku cieplejszych zim lub/i dla nietoperzy przebywających w sztolni wczesną wiosną (kwatery przejściowa) (K01.04).</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> B03 Eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania C01.07 Inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej E03.01 Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych F03.02.03 Chwytność, trucie, kłusownictwo G01.04.02 Speleologia G01.04.03 Rekreacyjna turystyka jaskiniowa G05.04 Wandalizm G05.07 Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak H06.02 Zanieczyszczenie świetlne H07 Inne formy zanieczyszczenia J02.07 Pobór wód z wód podziemnych</p>	<p>Do pogorszenia warunków hibernacji nietoperzy w części sztolni (J03.01) oraz siedliska wokół nich może dojść na skutek wyeksponowania otworu wejściowego do zimowiska na otwartą przestrzeń (B03), intensywnego oświetlenia otworu wejściowego do zimowiska (H06.02), odprowadzania wody z zimowiska (J02.07), prowadzącego do osuszenia obiektu. Pogorszenie warunków hibernacji nietoperzy może być również spowodowane częściowym lub całkowitym zawałaniem się zimowiska, zasypywaniem otworu wejściowego związanego z tąpnięciami podziemnymi i erozją (L06, K01.01). Zmiana termiki w sztolni (H07) może wynikać ze zmiany kubatury i/lub średnicy otworu wejściowego w wyniku tąpnięć i osuwisk (L05, L06).</p> <p>Niezabezpieczone wejścia i stropy np. w Sztolni nad Chałupą III w Kamionkach mogą ulegać zawałom (L05).</p> <p>Udostępnienie do zwiedzania obiektów dotychczas nieudostępniionych turystycznie (G01.04.03) (np. sztolnia w Podlesiu), niedostateczne zabezpieczenie sztolni (G05.07) i/lub forsowanie zabezpieczenia otworu wejściowego (G05.04) mogą sprzyjać prowadzeniu amatorskiej działalności eksploracyjnej (C01.07) w okresie hibernacji nietoperzy. W konsekwencji może dochodzić do okresowych zmian warunków siedliskowych, wybudzenia i płoszenia nietoperzy, a nawet ich zabijania i okaleczania (F03.02.03, G05.04). Może się to również wiązać z zaśmiecaniem siedliska (E03.01), zniszczeniami wewnątrz obiektów (G05.04), a także zmianą kubatury i/lub średnicy otworu wejściowego w wyniku prowadzonej działalności turystycznej (G01.04.02, G01.04.03).</p>

	<p>J03.01 Zmniejszenie i utrata określonych cech siedliska K01.01 Erozja L05 Zapadnięcie się terenu, osuwisko L06 Tąpięcia podziemne</p> <p>J03.02.01 Zmniejszenie migracji / bariery dla migracji</p> <p>K03.04 Drapieżnictwo</p>	<p>Fragmentacja obszarów leśnych, likwidacja liniowych elementów krajobrazu tj. alei, miedz etc. może przyczyniać się do degradacji naturalnych tras przelotów nocka dużego (J03.02.01).</p> <p>Stwierdzono możliwość wystąpienia drapieżnictwa w sztolniach (kuna, lis) (K03.04).</p>
6177 Modraszek telejus <i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja</p>	<p>Zarastanie niektórych płatów siedliska motyli ekspansywnymi bylinami i krzewami w wyniku zarzucenia użytkowania wpływa na pogorszenie struktury siedliska oraz ogranicza dostępną powierzchnię.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>A03 Koszenie/ścinanie trawy</p> <p>A02 Zmiana sposobu uprawy</p>	<p>Zagrożenie związane z koszeniem w okresie lotu motyli oraz w okresie, gdy jaja i gąsienice znajdują się w kwiatostanach (lipiec, sierpień).</p> <p>W wyniku intensyfikacji użytkowania łąk, nawożenia lub zamiany na grunty orne może nastąpić pogorszenie struktury i/lub ograniczenie powierzchni siedliska.</p>
	<p>E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane</p>	<p>W przypadku zmiany sposobu zagospodarowania łąk, np. przeznaczenia ich pod zabudowę rozproszoną (fragmenty płatów siedliska zlokalizowane są przy zabudowaniach) nastąpi ograniczenie dostępnej powierzchni siedliska.</p>
6179 Modraszek nausitous <i>Maculinea (Phengaris) nausithous</i>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja</p>	<p>Zarastanie niektórych płatów siedliska motyli ekspansywnymi bylinami i krzewami w wyniku zarzucenia użytkowania, wpływa na pogorszenie struktury siedliska oraz ogranicza dostępną powierzchnię.</p>
	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>A03 Koszenie/ścinanie trawy</p>	<p>Zagrożenie związane z koszeniem w okresie lotu motyli oraz w okresie, gdy jaja i gąsienice znajdują się w kwiatostanach (lipiec, sierpień).</p>

	A02 Zmiana sposobu uprawy E01.03 Zabudowa rozproszona E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	W wyniku intensyfikacji użytkowania łąk, nawożenia, lub zamiany na grunty orne może nastąpić pogorszenie struktury i/lub ograniczenie powierzchni siedliska. W przypadku zmiany sposobu zagospodarowania łąk, np. przeznaczenia ich pod zabudowę rozproszoną (fragmenty płatów siedliska zlokalizowane są przy zabudowaniach) nastąpi ograniczenie dostępnej powierzchni siedliska dla motyli.
--	--	---

Cele działań ochronnych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1.	3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
2.	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>)	Nie dotyczy (występowanie siedliska w stopniu niereprezentatywnym)
3.	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Zachowanie siedliska we właściwym stanie ochrony (FV) oraz uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
4.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw zachowania.
5.	6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw zachowania. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
6.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Kontynuacja przyjętych kierunków rozwoju tego siedliska w celu stabilnego utrzymywania się go w obszarze. Poprawa stanu siedliska w zakresie parametrów powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw zachowania. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
7.	8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów – zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Wzrost świadomości turystów i środowiska wspinaczkowego w zakresie występowania i ochrony siedliska na terenie obszarze. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
8.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów - zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.

9.	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów - zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
10.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
11.	*9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy dla części płatów siedliska, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych
12.	9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
13.	*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	Zachowanie części płatów siedliska we właściwym stanie ochrony (FV), dla pozostałych płatów - zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
14.	9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> część - zbiorowiska górskie)	Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym (co najmniej U1) oraz poprawa właściwej struktury i funkcji siedliska.
15.	4066 Zanakcica serpentynowa <i>Asplenium adulterinum</i>	Zachowanie obecnego stanu ochrony gatunku (U1).
16.	1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Utrzymanie zimowisk gatunku w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1) i utrzymanie lub wzrost liczby hibernujących nietoperzy, uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych. .
17.	1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	Utrzymanie zimowisk gatunku w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1), uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
18.	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Utrzymanie zimowisk gatunku w stanie co najmniej nie pogorszonym (U1) i utrzymanie lub wzrost liczby hibernujących nietoperzy, uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.
19.	6177 Modraszek telejus <i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>	Zachowanie części płatów siedlisk gatunku we właściwym stanie ochrony (FV), a dla pozostałych płatów poprawa stanu siedliska w kierunku właściwego stanu zachowania (FV) w zakresie struktury i funkcji.
20.	6179 Modraszek nausitous <i>Maculinea (Phengaris) nausithous</i>	Zachowanie części płatów siedlisk gatunku we właściwym stanie ochrony (FV), a dla pozostałych płatów poprawa stanu siedliska w kierunku właściwego stanu zachowania (FV) w zakresie struktury i funkcji.

Załącznik nr 3 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
we Wrocławiu z dnia ..... 2016 r.

Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin, zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Działania obligatoryjne Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno – pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.	obręb Lutomia Górna dz. ew.: 754, 59/1, 759/1, 760, 65, 1231, 744, 744, 635/1, 24, 746, 28, 60, 53, 761, 55, 187/1, 26, 740, 178/3, 765/4, 758, 741, 661/1, 748, 752, 52, 178/1, 775, 56, 769, 753, 762, 22, 4/2, 187/3, 742, 32, 25, 179, 759/2, 757, 1248, 178/2, 756, 54, 751, 661/2, 737/4, 1259, 777, 765/5, 186/5, obręb Sierpnica dz. ew.: 474/128, obręb Glinno dz. ew.: 225/2, 64, 350/2, 350/11, 350/14, 61/3, 334/32, 339/5, 287, 341, 334/35, 54, 344/6, 344/6, 350/7, 334/11, 327, 42, 334/18, 61/1, 220/2, 133, 343/4, 163, 334/45, 37, 61/5, 124/3, 343/2, 51, 144/6, 255/1, 131, 91, 214, 34, 103, 343/3, 106, 349, 43, 1/5, 171/2, 333, 334/31, 350/9, 236, 329, 107, 1/1, 350/4, 2, 253, 89/2, 334/43, 182, 330, 170/1, 39, 229/1, 350/5, 69, 247, 334/34, 241, 49, 316/337, 339/3, 310/334, 211, 150, 181, 252, 328, 162, 248, 47, 350/15, 334/38, 231, 140/1, 216, 334/22, 123/2, 206/1, 164, 48, 243, 234, 234, 233, 233, 50, 350/1, 89/1, 334/46, 101, 240, 132, 169, 123/5, 309/334, 123/6, 123/1, 72/1, 105, 77/2, 246, 227/2, 119, 112, 74, 3, 222, 339/1, 144/2, 326, 334/23, 354, 354, 166/2, 358, 334/15, 65, 334/13, 339/2, 144/4, 100, 334/37, 124/6, 32, 41, 90, 306/7, 361/2, 35, 254/2, 265, 76, 52/1, 307/327, 334/40, 242, 334/17, 245, 67, 45, 339/4, 339/4, 254/1, 30, 83/2, 102, 221, 213, 334/25, 170/2, 82/2, 127, 334/36, 123/3, 136, 251, 109, 350/3, 46, 36, 92, 334/21, 98, 350/10, 334/20, 334/10, 361, 63, 334/8, 215, 33, 334/41, 77/1, 120, 230, 144/7, 212, 334/44, 325, 334/12, 31, 361/1, 66, 180/2, 40, 59, 145, 165/6, 144/3, 270/1, 270/1, 235, 235, 61/4, 60, 227/1, 238, 249,	Właściciel, zarządca lub posiadacz obszaru

	<p>350/12, 135, 123/4, 334/14, 137, 351, 134, 147, 124/7, 210, 343/5, 334/39, 170/6, 144/5, 206/6, 350/6, 255/2, 334/9, obręb Jugowice dz. ew.: 440, 376/10, 401, 377/16, 409/4, 452/6, 156/6, 452/5, 406, 154/1, 7/377, 13, 402, 405, 376/8, 404/21, 25/5, 360/11, 4/3, 404/22, 362/3, 526/70, 4/2, 14, 460/4, 25/6, 6/2, 530, 404/23, 452/1, 408/3, 452/8, 452/9, 365/4, 359, 436, 437, 360/13, 25/2, obręb Michałkowa dz. ew.: 126/1, 211, 85/2, 70/7, 104/7, 91/5, 106/8, 103/20, 103/23, 164/4, 237/324, 63/17, 75/6, 160, 70/6, 130/1, 242/331, 103/10, 46/3, 70/10, 236/323, 103/21, 103/9, 116/2, 197, 65/9, 82, 65/11, 129/1, 163, 70/5, 46/4, 116/7, 27/2, 159, 167, 50, 130/2, 29/2, 91/26, 103/13, 113, 68/7, 103/26, 91/28, 206, 161, 65/4, 173/21, 103/19, 222, 210, 129/2, 122/5, 103/11, 37, 97, 245/332, 158/4, 166, 203/1, 96, 111, 121/8, 60/2, 112, 173/16, 91/23, 121/13, 114, 224, 103/12, 103/25, 74/2, 212, 92/1, 70/8, 251/1, 215, 226, 208, 110, 109, 45, 250, 35, 173/20, 49, 173/17, 106/9, 91/2, 91/2, 158/5, 203/2, 91/40, 28/3, 58/5, 63/16, 26/2, obręb Walim dz. ew.: 70, 51/1, 142/5, 225, 71/9, 522, 39/4, 54, 164, 1/1, 52/6, 223, 62/2, 65/4, 245/2, 80/1, 82/1, 391, 192, 344, 5, 246/2, 165, 158, 168, 52/9, 392/5, 427/14, 282/4, 224, 427/13, 62/5, 142/2, 65/3, 38, 38, 52/7, 392/1, 59, 190, 296, 162, 80/2, 65/6, 65/6, 141, 341/2, 163, 159/2, 302, 246/1, 427/12, 393, 387, 205, 388, 345, 81, 82/4, 282/8, 79/2, 61/3, 300, 161, 66, 427/10, 309, 427/11, 249/2, 394, 389/8, 202, 202, 227, 60/2, 52/5, 52/5, 253, 63, 52/3, 82/3, 298, 706, 136/4, 188, 299/2, 195, 390, 243, 340, 307, 71/10, 338, 343/2, 246/4, 74/2, 25/1, 53, 23, 276, 92/2, 137, 159/3, 200/3, 252/4, 523/2, 52/8, 282/9, 198, 194, 305/3, 55/2, 242, 282/6, 82/2, 392/3, 167, 250, 76/2, 22, 306, 159/1, 246/3, 197, 305/2, 392/2, 71/8, 216, 283, 226, 248, 392/4, 65/2, 79/1, 247, 249/1, 337, 686, 336, 170, 299/1, 282/3, 389/7, 145/62, 21, 282/7, 200/2, 285, 305/1, 199, 282/5, 36, 301, 220/57, 65/5, 55/3, 55/3, 57, 56, obręb Jugów dz. ew.: 870, 96/2, 463, 96/1, 62/2, 104/1, 431, 41/5, 130, 458, 97, 766, 105/1, 471/9, 98, 451, Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Grodziszczce, wydz.: 11-a, 11-b, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze,</p>	
--	--	--

		<p>wydz.: 74-n, 74-o, 74-r, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Nowa Wieś, wydz.: 110-b, 94-k, 94-o, 94-s, 94-y oraz część wydz.: 112-g, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 316-a, 316-b, 325-h, 325-i oraz część wydz.: 323-h, 325-g, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, wydz.: 327-j, 332-c, 334-i oraz część wydz.: 332-b, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszyce, wydz. 215-o oraz część wydz. 187-k, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Bielawa, wydz.: 226-c, 226-d, 226-f, 233-f, 247-m, 247-o oraz część wydz.: 247-j, 247-k, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Jodłownik, wydz.: 293-b oraz część wydz. 293-c, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 4 -c, 4 -k, 62-b, 62-c, 62-d, 62-f, 62-g, 62-h, 7 -j oraz część wydz.: 4-b, 63-g, 63-i, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Jedlinka, część wydz.: 70-b, 70-c, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Głuszycy, wydz.: 128-b, 128-c, 128-d</p>	
<p>Działania fakultatywne</p>			
	<p>Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6510 w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.</p>	<p>obręb Lutomia Górna dz. ew.: 754, 59/1, 759/1, 760, 65, 1231, 744, 744, 635/1,.24, 746, 28, 60, 53, 761, 55, 187/1, 26, 740, 178/3, 765/4, 758, 741, 661/1, 748, 752, 52, 178/1, 775, 56, 769, 753, 762, 22, 4/2, 187/3, 742, 32, 25, 179, 759/2,757, 1248, 178/2, 756, 54, 751, 661/2, 737/4, 1259, 777, 765/5, 186/5, obręb Sierpnica dz. ew.: 474/128, obręb Glinno dz. ew.: 225/2, 64, 350/2, 350/11, 350/14, 61/3, 334/32, 339/5, 287, 341, 334/35, 54, 344/6, 344/6, 350/7, 334/11, 327, 42, 334/18, 61/1, 220/2, 133, 343/4, 163, 334/45, 37, 61/5, 124/3, 343/2, 51, 144/6, 255/1, 131, 91, 214, 34, 103, 343/3, 106, 349, 43, 1/5, 171/2, 333, 334/31, 350/9, 236, 329, 107, 1/1, 350/4, 2, 253, 89/2, 334/43, 182, 330, 170/1, 39, 229/1, 350/5, 69, 247, 334/34, 241, 49, 316/337, 339/3, 310/334, 211, 150, 181, 252, 328, 162, 248, 47,</p>	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca</p>

		<p>350/15, 334/38, 231, 140/1, 216, 334/22, 123/2, 206/1, 164, 48, 243, 234, 234, 233, 233, 50, 350/1, 89/1, 334/46, 101, 240, 132, 169, 123/5, 309/334, 123/6, 123/1, 72/1, 105, 77/2, 246, 227/2, 119, 112, 74, 3, 222, 339/1, 144/2, 326, 334/23, 354, 354, 166/2, 358, 334/15, 65, 334/13, 339/2, 144/4, 100, 334/37, 124/6, 32, 41, 90, 306/7, 361/2, 35, 254/2, 265, 76, 52/1, 307/327, 334/40, 242, 334/17, 245, 67, 45, 339/4, 339/4, 254/1, 30, 83/2, 102, 221, 213, 334/25, 170/2, 82/2, 127, 334/36, 123/3, 136, 251, 109, 350/3, 46, 36, 92, 334/21, 98, 350/10, 334/20, 334/10, 361, 63, 334/8, 215, 33, 334/41, 77/1, 120, 230, 144/7, 212, 334/44, 325, 334/12, 31, 361/1, 66, 180/2, 40, 59, 145, 165/6, 144/3, 270/1, 270/1, 235, 235, 61/4, 60, 227/1, 238, 249, 350/12, 135, 123/4, 334/14, 137, 351, 134, 147, 124/7, 210, 343/5, 334/39, 170/6, 144/5, 206/6, 350/6, 255/2, 334/9, obręb Jugowice dz. ew.: 440, 376/10, 401, 377/16, 409/4, 452/6, 156/6, 452/5, 406, 154/1, 7/377, 13, 402, 405, 376/8, 404/21, 25/5, 360/11, 4/3, 404/22, 362/3, 526/70, 4/2, 14, 460/4, 25/6, 6/2, 530, 404/23, 452/1, 408/3, 452/8, 452/9, 365/4, 359, 436, 437, 360/13, 25/2, obręb Michałkowa dz. ew.: 126/1, 211, 85/2, 70/7, 104/7, 91/5, 106/8, 103/20, 103/23, 164/4, 237/324, 63/17, 75/6, 160, 70/6, 130/1, 242/331, 103/10, 46/3, 70/10, 236/323, 103/21, 103/9, 116/2, 197, 65/9, 82, 65/11, 129/1, 163, 70/5, 46/4, 116/7, 27/2, 159, 167, 50, 130/2, 29/2, 91/26, 103/13, 113, 68/7, 103/26, 91/28, 206, 161, 65/4, 173/21, 103/19, 222, 210, 129/2, 122/5, 103/11, 37, 97, 245/332, 158/4, 166, 203/1, 96, 111, 121/8, 60/2, 112, 173/16, 91/23, 121/13, 114, 224, 103/12, 103/25, 74/2, 212, 92/1, 70/8, 251/1, 215, 226, 208, 110, 109, 45, 250, 35, 173/20, 49, 173/17, 106/9, 91/2, 91/2, 158/5, 203/2, 91/40, 28/3, 58/5, 63/16, 26/2, obręb Walim dz. ew.: 70, 51/1, 142/5, 225, 71/9, 522, 39/4, 54, 164, 1/1, 52/6, 223, 62/2, 65/4, 245/2, 80/1, 82/1, 391, 192, 344, 5, 246/2, 165, 158, 168, 52/9, 392/5, 427/14, 282/4, 224, 427/13, 62/5, 142/2, 65/3, 38, 38, 52/7, 392/1, 59, 190, 296, 162, 80/2, 65/6, 65/6, 141, 341/2, 163, 159/2, 302, 246/1, 427/12, 393, 387, 205, 388, 345, 81, 82/4, 282/8, 79/2, 61/3, 300, 161, 66, 427/10, 309, 427/11, 249/2, 394, 389/8, 202, 202, 227, 60/2, 52/5, 52/5, 253, 63, 52/3, 82/3, 298, 706,</p>	<p>nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku takich przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.</p>
--	--	---	---

		<p>136/4, 188, 299/2, 195, 390, 243, 340, 307, 71/10, 338, 343/2, 246/4, 74/2, 25/1, 53, 23, 276, 92/2, 137, 159/3, 200/3, 252/4, 523/2, 52/8, 282/9, 198, 194, 305/3, 55/2, 242, 282/6, 82/2, 392/3, 167, 250, 76/2, 22, 306, 159/1, 246/3, 197, 305/2, 392/2, 71/8, 216, 283, 226, 248, 392/4, 65/2, 79/1, 247, 249/1, 337, 686, 336, 170, 299/1, 282/3, 389/7, 145/62, 21, 282/7, 200/2, 285, 305/1, 199, 282/5, 36, 301, 220/57, 65/5, 55/3, 55/3, 57, 56,</p> <p>obręb Jugów dz. ew.: 870, 96/2, 463, 96/1, 62/2, 104/1, 431, 41/5, 130, 458, 97, 766, 105/1, 471/9, 98, 451,</p> <p>Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Grodziszczce, wydz.: 11-a, 11-b, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, wydz.: 74-n, 74-o, 74-r, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Nowa Wieś, wydz.: 110-b, 94-k, 94-o, 94-s, 94-y oraz część wydz.: 112-g,</p> <p>Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 316-a, 316-b, 325-h, 325-i oraz część wydz.: 323-h, 325-g,</p> <p>Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, wydz.: 327-j, 332-c, 334-i oraz część wydz.: 332-b,</p> <p>Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszyce, wydz., 215-o oraz część wydz.: 187-k,</p> <p>Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Bielawa, wydz.: 226-c, 226-d, 226-f, 233-f, 247-m, 247-o oraz część wydz.: 247-j, 247-k,</p> <p>Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Jodłownik, wydz.: 293-b oraz część wydz. 293-c,</p> <p>Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycyca, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 4 -c, 4 -k, 62-b, 62-c, 62-d, 62-f, 62-g, 62-h, 7 -j oraz część wydz. 4-b, 63-g, 63-i ,</p> <p>Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycyca, Leśnictwo Jedlinka, część wydz.: 70-b, 70-c,</p> <p>Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycyca, Leśnictwo Głuszycyca, wydz.: 128-b, 128-c, 128-d</p>	
--	--	---	--

6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	Działania obligatoryjne		
	Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno – pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.	obręb Nowa Wieś dz. ew.: 26/7, 3/9, 3/8, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, wydz.: 126-b, 126-m, 126-n, 138-i oraz część wydz.: 126-a, 126-c, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, wydz.: 60-b, 63-c, 69-a, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Nowa Wieś, wydz.: 105-m, 114-f, 114-i, 94-z, 98-h oraz część wydz.: 114-d, 114-h, 94-w, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 52-c, 53-g, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Jedlinka, wydz.: 74-c, 74-f, 74-k, 74-l, 74-m, 74-s	Właściciel, zarządca lub posiadacz obszaru
Działania fakultatywne			
Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6520 w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.	obręb Nowa Wieś dz. ew.: 26/7, 3/9, 3/8, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, wydz.: 126-b, 126-m, 126-n, 138-i oraz część wydz.: 126-a, 126-c, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, wydz.: 60-b, 63-c, 69-a, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Nowa Wieś, wydz.: 105-m, 114-f, 114-i, 94-z, 98-h oraz część wydz.: 114-d, 114-h, 94-w, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 52-c, 53-g, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Jedlinka, wydz.: 74-c, 74-f, 74-k, 74-l, 74-m, 74-s	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z za-kresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku takich przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym	

			nadzór nad obszarem Natura 2000.
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Z torfowiska usuwać siewki buka, co 3-4 lata, zabiegi wykonać ręcznie, nie dopuszczając do niszczenia mszarów w trakcie wycinek i usuwania pozyskanego materiału.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Kalenica, wydz.: 1 -g;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, Nadleśnictwo Jugów
	Z torfowiska usuwać nalot świerka, co 3-4 lata, zabiegi wykonać ręcznie, nie dopuszczając do niszczenia mszarów w trakcie wycinek i usuwania pozyskanego materiału.	obręb Ludwikowice, dz. ew.: 675; 676/1; 686 Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, część wydz.: 120 -b; 120 -g; Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Kalenica, część wydz.: 7 -b;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, Nadleśnictwo Jugów
	Z obrzeża torfowiska usuwać nalot świerka w zwarciu 0,2-0,5, usuwając 80% drzew w dwóch nawrotach, co 3-4 lata. Pnie z pozyskanych drzew ułożyć w poprzek stoku w miejscach zwiększonego spływu wody, gałęzie usunąć poza obręb powierzchni objętych zabiegiem na wysepki gruntu mineralnego, zabiegi wykonać ręcznie, nie dopuszczając do niszczenia mszarów w trakcie wycinek i usuwania pozyskanego materiału.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Kalenica, wydz.: 4 -j; 4 -a; 1 -i; 4 -d; oraz część wydz.: 4 -h; 18 -b; 6 -c; 1 -b; 4 -c; 1 -c;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, Nadleśnictwo Jugów
8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	Wykonanie i ustawienie trzech tablic edukacyjno-informacyjnych informujących o występowaniu siedlisk przyrodniczych i cennych gatunków paproci oraz o zagrożeniach.	Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 322 -n; obręb Zagórze Śląskie, dz. ew.: 91/67;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, Nadleśnictwo Świdnica
9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-</i>	Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym w	Płaty siedliska zlokalizowane w granicach obszaru, położone na terenie:	Nadleśnictwa: Jugów, Bardo, Świdnica, Wałbrzych

<p><i>Fagetum)</i></p>	<p>drzewostanach w trzeciej i wyższych klasach wieku oraz w drzewostanach w klasie odnowienia lub w klasie do odnowienia pozostawiać - z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego lub zagrażającym trwałości lasu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drzewa martwe i umierające, - wywroty, złomy - drzewa dziuplaste i próchniejące - rozproszone pozostałości pozrębowe. 	<p>Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwa: Grodziszczce, Jemna, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwa: Świerki, Kalenica, Zdrojowisko, Przygórze, Nowa Wieś, Obręb Kłodzko, Leśnictwo Czerwieńczyce, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwa: Złoty Las, Bojanice, Zagórze, Obręb Bielawa, Leśnictwa: Lutomia, Piskorzów, Pieszycy, Bielawa, Jodłownik, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwa: Sowie Góry, Jedlinka, Głuszycy, obręb Zagórze Śląskie dz. ew.: 92, obręb Przygórze dz. ew.: 202</p>	
	<p>W ramach planowanej gospodarki leśnej odnowienia drzewostanu kształtować zgodnie z odpowiednim dla typu siedliska przyrodniczego składem gatunkowym (gatunki charakterystyczne dla kwaśnych buczyn) wraz ze stopniowym ograniczeniem udziału gatunków obcych ekologicznie (np. modrzew, świerk, sosna, brzoza) i geograficznie (np. daglezcja).</p>	<p>Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Jodłownik, wydz.: 271 -f; 295 -c, 295 -d, 295 -f, 296 -b , 295 -g, 296 -c, 302 -d, 302 -c, 302 -b, -302 -a, 301 -s, 301 -r, 273 -a; 268 -c; 273 -d; 272 -j; 263 -f, 263 -a, 262 -h, 262 -g, 268 -h, 262 -a, 261 -m, 261 -j, 261 -i, 261 -h; 289 -f; 288 -g; 279 -f; 279 -g; 279 -k; 279 -h; 279 -l; 279 -b; 279 -n; 281 -f; 290 -f; 278 -c; 286 -c; 272 -g oraz część wydz.: 271 -d; 296 -a, 301 -n, 301 -p; 273 -c; 287 -b; 289 -g; 280 -g; 270 -b; 279 -j; 286 -a; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszycy, wydz.: 205 -b; 217 -a; oraz część wydz.: 189 -f; 187 -m; 177 -g; 177 -h; 217 -b, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Piskorzów, wydz.: 168 -i; 169 -a; 158 -j; 166 -c; 172 -f; 172 -d; 185 -f; 169 -g; 169 -i; 152 -h; 170 -j; 170 -f; 166 -c; 141 -f; 146-f oraz część wydz.: 158 -f; 158 -i; 158 -h; 166 -b; 166 -d; 184 -a; 152 -g; 170 -i; 166 -f; 141 -b; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, wydz.: 332 -h; 332 -l; 329 -o; 325 -b; 321 -h; 321 -c; 328 -s; 337 -a; 337 -c; 337 -h; 305 -d; 323 -d; 327 -f; 327 -c; 319 -i; 312 -d, 311 -c, 312 -a, 314 -i, 314 -j, 312 -b; 313 -s; 310 -m; 310 -p; 332 -j; 332 -n; 332 -m; 316 -g; 335 -f; 327 -h; 324 -b; 324 -c; 327 -k; 329 -k; oraz część wydz.: 327 -l; 328 -r; 305 -a; 327 -g; 319 -f; 318</p>	<p>Nadleśnictwa: Świdnica, Wałbrzych, Bardo, Jugów</p>

		<p>-c; 318 -f; 310 -g; 313 -p; 329 -j, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 305 -k; 305 -g; 337 -d; 338 -i; 325 -c; 336 -h; 305 -d; 338 -g oraz część wydz.: 338 -k; 336 -i; 337 -f; 329 -c; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Złoty Las, część wydz.: 290 -d; Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, wydz.: 73 -d; 73 -f; 71 -i; 71 -f; 63 -f; 63 -b; 63 -d; 53 -h; 46 -c; 64 -d; 64 -c;; 64 -g; 56 -b, 58 -a, 58 -b, 59 -c, 61 -c, 61 -h, 61 -i, 61 -j, 62 -b, 62 -d, 65 -a, 65 -c, 66 -a, 66 -b oraz część wydz.: 64 -a; 67 -g; 64 -f; 49 -h; 62 -c, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Bielawa, wydz.: 258 -d; 244 -d, 264 -a, 264 -c, 260-a; 255 -b; 255 -d; 255 -f; 230 -k; 228 -c229 -j; 230 -a; 229 -i; 230 -g; 229 -k; 230 -b; 228 -d; 248 -g; 223 -i oraz część wydz.: 264-b, 255 -c; 255 -g; ; 230 -m; 230 -h; 228 -f; 236 -c, 236 -d; 251 -b; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Bojanice, wydz.: 288 -b; 300 -a; 300 -b; 298 -h oraz część wydz.: 300 -d; 298 -j, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Nowa Wieś, wydz.: 116 -c; 89 -a; 89 -c; 89 -f; 118 -b; 118 -a; 89 -b; 109 -d; 82 -b oraz część wydz. 116 -b; Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Kalenica, wydz.: 37 -h; 29 -j oraz część wydz. 8 - c, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycza, Leśnictwo Jedlinka, wydz.: 97 -i; 86 -c; 102 -c; 109 -c; 108 -b; 108 -c; 102 -b; 109 -d; 85 -c; 109 -g; 102 -g; 109 -b; 95 -h; 83 -a; 82 -c; 71 -g oraz część wydz. 108 -a; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycza, Leśnictwo Głuszycza, wydz.: 105 -a; 103 -c; 106 -b; 106 -a; 106 -f; 99 -b oraz część wydz. 103 -a; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycza, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 8 -k; 56 -c; 55 -g; 56 -d; 56 -h; 56 -g; 55 -f oraz część wydz. 56 -a; Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Grodziszczce, wydz.: 41 -c; 42 -a; 16 -f, 16 -g, 16 -h, 18 -g, 19 -c, 19 -d, 19 -f, 23 -d, 24 -</p>	
--	--	--	--

		a, 24 -b Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Jemna, wydz.: 71 -g; 72 -a; 72 -b; 73 -c; 73 -d; 75 -k	
9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae</i> <i>Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym w drzewostanach w trzeciej i wyższych klasach wieku oraz w drzewostanach w klasie odnowienia lub w klasie do odnowienia pozostawiać - z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego lub zagrażającym trwałości lasu: - drzewa martwe i umierające, - wywroty, złomy - drzewa dziuplaste i próchniejące - rozproszone pozostałości pozrębowe.	Płaty siedliska zlokalizowane w granicach obszaru, położone na terenie: Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwa: Grodziszczce, Jemna, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, Nowa Wieś , Obręb Kłodzko, Leśnictwo Czerwieńczyce, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwa: Złoty Las, Zagórze, Obręb Bielawa, Leśnictwa: Lutomia, Piskorzów, Pieszcyce, Bielawa, Jodłownik, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwa: Sowie Góry, Jedlinka, Głuszycy, obręb Nowa Bielawa dz. ew.: 561, 567, obręb Las dz. ew.: 27/256, obręb Lubachów dz. ew.: 260, 108/28	Nadleśnictwa: Jugów, Bardo, Świdnica, Wałbrzych
	W ramach planowanej gospodarki leśnej odnowienia drzewostanu kształtować zgodnie z odpowiednim dla typu siedliska przyrodniczego składem gatunkowym (gatunki charakterystyczne dla żyznych buczyn) wraz ze stopniowym ograniczeniem udziału gatunków obcych ekologicznie (np. modrzew, świerk, sosna, brzoza) i geograficznie (np. dąb czerwony, daglezwia, robinia akacja).	Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Grodziszczce, wydz.: 30 -b; 28 -g; 31 -b; 29 -h; 29 -g; 32 -a; 29 -a; 28 -k; 28 -n; 28 -m; 16 -a; 16 -i; Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Jemna, wydz.: 74 -d; 66 -g; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Głuszycy, wydz.: 117 -c; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Jedlinka, wydz.: 90 -d; Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, wydz.: 86 -h; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Bielawa, wydz.: 257 -f; 257 -i; 257 -a; 256 -h; 257 -j; 256 -j; 224 -d; 258 -c; 235 -f; 235 -a; 235 -h; 234 -c oraz część wydz.: 256 -i; 257 -g; 230 -o;	Nadleśnictwa: Bardo, Świdnica, Wałbrzych, Jugów

		<p>232 -f; 224 -b; 258 -d; 249 -a; 235 -d, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Piskorzów, wydz.: 138 -d; 143 -d; 144 -b; 142 -h; 158 -d oraz część wydz. 158 -a; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Jodłownik, wydz.: 290 -c; 280 -l; 301 -n; 301 -o; 301 -l; 261 -f; 266 -d oraz część wydz.: 290 -d; 272 -i; 272 -a, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, wydz.: 316 -f; 316 -d; 324 -d; 324 -f; 328 -r; 317 -d; 318 -b; 318 -f; 325 -a; 321 -a; 329 -h oraz część wydz.: 316 -c; 328 -o; 325 -c; 318 -c; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszyce, wydz.: 191 -k; 191 -j; 192 -b; 177 -i; 197 -h; 204 -d; oraz część wydz.: 191 -l; 177 -g; 197 -g; 204 -f; 204 -c, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 332 -b; 333 -a; 333 -h; 321 -d; oraz część wydz.: 333 -f; 321 -p, 27/256 obręb Las;</p>	
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	<p>W ramach planowanej gospodarki leśnej odnowienia drzewostanu kształtować zgodnie z odpowiednim dla typu siedliska przyrodniczego składem gatunkowym (gatunki charakterystyczne dla grądów) wraz ze stopniowym ograniczeniem udziału gatunków obcych ekologicznie (np. modrzew, świerk, sosna, brzoza) i geograficznie (np. dąb czerwony, daglezja, robinia akacjowa).</p>	<p>Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 335 -a;</p>	Nadleśnictwo Świdnica
	<p>Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym w drzewostanach w trzeciej i wyższych klasach wieku oraz w drzewostanach w klasie odnowienia lub w klasie do odnowienia pozostawiać - z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego lub zagrażającym trwałości</p>	<p>Płaty siedliska zlokalizowane w granicach obszaru, położone na terenie: Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Grodziszcze, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwa: Złoty Las, Zagórze, obręb Zagórze Śląskie dz. ew.: 105, 105, 89, 91/67,</p>	Nadleśnictwa: Bardo, Świdnica

	<p>lasu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drzewa martwe i umierające, - wywroty, złomy - drzewa dziuplaste i próchniejące - rozproszone pozostałości pozrębowe. 		
	Planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (głównie rębnie stopniowe).	Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Złoty Las, wydz.: 291 -f; 291 -d;	Nadleśnictwo Świdnica
*9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	W przypadku prowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych oraz odnowienia drzewostanu skład gatunkowy kształtować zgodnie z odpowiednim dla typu siedliska przyrodniczego składem gatunkowym (gatunki charakterystyczne dla jaworzyn) poprzez stopniowe ograniczenie udziału gatunków niezgodnych z siedliskiem przyrodniczym (np. sosna, świerk, modrzew).	Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Złoty Las, wydz.: 291 -h oraz część wydz. 291 -c; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszyce, część wydz.: 216 -f; Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, część wydz.: 123 -m; Dz. ew. 449/1; 451 obręb Ludwikowice; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycza, Leśnictwo Sowie Góry, wydz. 60 -a oraz część wydz. 60 -c; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 336 -d; 317 -c; Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Jemna, część wydz.: 61 -a;	Nadleśnictwa: Wałbrzych, Świdnica, Jugów, Bardo
	Wydzielenia leśne z siedliskiem pozostawiać bez wskazań gospodarczych, z wyjątkiem zdarzeń stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia osób trzecich oraz sytuacji, w których zagrożona jest trwałość drzewostanu lub siedliska przyrodniczego	Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycza, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 60 -d; 26 -j;	Nadleśnictwo Wałbrzych
9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym w drzewostanach w trzeciej i wyższych klasach wieku oraz w drzewostanach w klasie odnowienia lub w klasie do	Płaty siedliska zlokalizowane w granicach obszaru, położone na terenie: Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Jemna, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwa: Złoty Las, Bojanice, Zagórze, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, Piskorzów,	Nadleśnictwa: Świdnica, Bardo

	<p>odnowienia pozostawiać - z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego lub zagrażającym trwałości lasu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drzewa martwe i umierające, - wywroty, złomy - drzewa dziuplaste i próchniejące - rozproszone pozostałości porębowe. 	<p>Pieszycy, obręb Lutomia Górna dz. ew.: 59/1, 4/2, obręb Zagórze Śląskie dz. ew.: 89, 91/67</p>	
<p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe</p>	<p>Zaplanowane odnowienie luk wykonać gatunkami odpowiednimi dla typu siedliska.</p>	<p>Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 27 -f;</p>	<p>Nadleśnictwo Wałbrzych</p>
	<p>W przypadku prowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych oraz odnowienia drzewostanu skład gatunkowy kształtować zgodnie z odpowiednim dla typu siedliska przyrodniczego składem gatunkowym (gatunki charakterystyczne dla łągów) poprzez stopniowe ograniczenie udziału gatunków niezgodnych z siedliskiem przyrodniczym (gł. świerka).</p>	<p>Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, wydz.: 328 -k; 319 -c oraz część wydz. 328 -p; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Piskorzów, wydz.: 145 -c; 145 -f oraz część wydz. 145 -d; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Jodłownik, wydz.:302 -h; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 327 -c; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Głuszycy, wydz.: 123 -d; 125 -m oraz część wydz.: 123 -h; 114 -g, Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Jemna, wydz.: 72 -d;</p>	<p>Nadleśnictwa: Świdnica, Wałbrzych, Bardo</p>
	<p>Wydzielenie leśne z siedliskiem pozostawiać bez wskazań gospodarczych, z wyjątkiem zdarzeń stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia osób trzecich oraz sytuacji, w których zagrożona jest trwałość drzewostanu lub siedliska przyrodniczego.</p>	<p>Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Jedlinka, wydz.: 68 -h;</p>	<p>Nadleśnictwo Wałbrzych</p>
	<p>Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym w drzewostanach w trzeciej i wyższych</p>	<p>Płaty siedliska zlokalizowane w granicach obszaru, położone na terenie: Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwa: Grodziszczce, Jemna,</p>	<p>Nadleśnictwa: Wałbrzych, Świdnica, Jugów, Bardo</p>

	<p>klasach wieku oraz w drzewostanach w klasie odnowienia lub w klasie do odnowienia pozostawiać - z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego lub zagrażającym trwałości lasu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drzewa martwe i umierające, - wywroty, złomy - drzewa dziuplaste i próchniejące - rozproszone pozostałości pozrębowe. 	<p>Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwa: Przygórze, Nowa Wieś, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwa: Złoty Las, Bojanice, Zagórze, Obręb Bielawa, Leśnictwa: Lutomia, Piskorzów, Pieszycy, Bielawa, Jodłownik, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwa: Sowie Góry, Jedlinka, Głuszycy, obręb Lutomia Górna dz. ew.: 191 obręb Glinno dz. ew.: 357, obręb Walim dz. ew.: 25/2, 11, 19, 13/1, 20, 210, 21, obręb Zagórze Śląskie dz. ew.: 91/67, 91/67, obręb Ludwikowice dz. ew.: 417/8</p>	
<p>9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>, część - zbiorowiska górskie)</p>	<p>Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym w drzewostanach w trzeciej i wyższych klasach wieku oraz w drzewostanach w klasie odnowienia lub w klasie do odnowienia pozostawiać - z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego lub zagrażającym trwałości lasu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drzewa martwe i umierające, - wywroty, złomy - drzewa dziuplaste i próchniejące - rozproszone pozostałości pozrębowe. 	<p>Płaty siedliska zlokalizowane w granicach obszaru, położone na terenie: Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Kalenica, Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Piskorzów, Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry,</p>	<p>Nadleśnictwa: Jugów, Wałbrzych, Świdnica</p>
<p>4066 Zanokcica serpentynowa <i>Asplenium adulerinum</i></p>	<p>W strefie w promieniu 30 m od stanowiska gatunku utrzymanie zacienienia w celu stworzenia odpowiednich warunków dla zanokcicy serpentynowej.</p>	<p>Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, wydz.: 72 - c</p>	<p>Nadleśnictwo Jugów</p>

1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Zabezpieczenie wejścia do odwodnienia sztolni, znajdującego się w nasypie drogi poza terenem strzelnicy przed niekontrolowaną penetracją poprzez zastosowanie przy wejściu kręgów betonowych, ustawionych i wkopanych w osi poziomej. Zaraz za kręgami lub w ich wnętrzu należy wykonać kratę metalową razem z furtką wejściową.	Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader , Dzikowiec, dz. ew. nr 111/27, 111/29, 112, 113 obręb Dzikowiec	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z właścicielem obiektu
	Przebudowa drzwi wejściowych w korytarzu nr 1 na kratę bezpieczną dla nietoperzy.	Podziemne Miasto Osówka dz. ew. nr 472/125 obręb Sierpnica	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000
	Przebudowa drzwi wejściowych we wszystkich korytarzach wejściowych (3 sztuki), na kratę bezpieczną dla nietoperzy.	Podziemny Kompleks Rzeczka dz. ew. nr 743 obręb Walim	
	Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją poprzez wymianę bramki zamykającej kratę na taką, która uniemożliwi łatwe jej sforsowanie. Konserwacja kraty zabezpieczającej wejście do sztolni (w przypadku takiej konieczności). Otwieranie krat wiosną (15 kwietnia) i zamykanie jesienią (31 października).	Sztolnia w Podlesiu, dz. ew. nr 614 obręb Dzikowiec	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z właścicielem obiektu
	Oznakowanie stanowiska tabliczką informacyjną.	Trasa turystyczna w Kompleksie Osówka dz. ew. nr 472/125 obręb Sierpnica, Trasa turystyczna w Kompleksie Rzeczka dz. ew. nr 743 obręb Walim, Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader,	

		Dzikowiec, dz. ew. nr 111/27, 111/29, 112, 113 obręb Dzikowiec, Sztolnia w Podlesiu, dz. ew. nr 614 obręb Dzikowiec	
	Użytkowanie obiektów z uwzględnieniem wytycznych Planów Gospodarowania Obiektami Obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich: Podziemny Kompleks „Rzeczka”, Podziemne Miasto „Osówka” i Wyrobisko w Górze Wapnica w Dzikowcu na terenie strzelnicy	Podziemny Kompleks Rzeczka, dz. ew. nr 743 obręb Walim, Podziemne Miasto Osówka dz. ew. nr 472/125 obręb Sierpnica, Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec, dz. ew. nr 111/27, 111/29, 112, 113, obręb Dzikowiec	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000
	Zabezpieczenie dostępu do sztolni przed niekontrolowaną penetracją - Instalacja szlabanu na drodze dojazdowej do sztolni.	Droga dojazdowa do sztolni w Podlesiu	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, Nadleśnictwo Jugów
1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	Konserwacja kraty zabezpieczającej wejście do sztolni (w przypadku takiej konieczności). Otwieranie krat wiosną (15 kwietnia) i zamykanie jesienią (31 października). Oznakowanie stanowiska tabliczką informacyjną.	Sztolnia w Podlesiu, dz. ew. nr 614 obręb Dzikowiec Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej dz. ew. nr 1114 obręb Ludwikowice	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z właścicielem obiektu
	Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją poprzez wymianę istniejącej kraty na taką, która skutecznie będzie chronić nietoperze przed niepokojeniem oraz uniemożliwi łatwe sforsowanie wejścia. Zmiana ukształtowania placu przed wejściem do sztolni poprzez	Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej dz. ew. nr 1114 obręb Ludwikowice	

	wykonanie zagłębienia lub nasypu przed wejściem, uniemożliwiającego palenie ognisk przed kratą.		
	Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją poprzez wymianę bramki zamykającej kratę na taką, która uniemożliwi łatwe jej sforsowanie.	Sztolnia w Podlesiu, dz. ew. nr 614 obręb Dzikowiec	
	Zabezpieczenie dostępu do sztolni przed niekontrolowaną penetracją poprzez instalację szlabanu na drodze dojazdowej do sztolni.	Droga dojazdowa do sztolni w Podlesiu	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, Nadleśnictwo Jugów
1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Zabezpieczenie wejścia do odwodnienia sztolni, znajdującego się w nasypie drogi poza terenem strzelnicy przed niekontrolowaną penetracją poprzez zastosowanie przy wejściu kręgów betonowych, ustawionych i wkopanych w osi poziomej. Zaraz za kręgami lub w ich wnętrzu należy wykonać kratę metalową razem z furtką wejściową.	Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec, dz. ew. nr 111/27, 111/29, 112, 113 obręb Dzikowiec	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z właścicielem obiektu
	Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją poprzez wymianę bramki zamykającej kratę na taką, która uniemożliwi łatwe jej sforsowanie.	Sztolnia w Podlesiu, dz. ew. nr 614 obręb Dzikowiec,	

	<p>Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją poprzez wymianę istniejącej kraty na taką, która skutecznie będzie chronić nietoperze przed niepokojeniem oraz uniemożliwi łatwe sforsowanie wejścia.</p> <p>Zmiana ukształtowania placu przed wejściem do sztolni poprzez utworzenie zagłębienia lub nasypu przed wejściem uniemożliwiający palenie ognisk przed kratą.</p>	<p>Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej dz. ew. nr 1114 obręb Ludwikowice</p>	
	<p>Zabezpieczenie wejścia przed zawaleniem poprzez częściowe rozkopanie i wprowadzenie betonowego pierścienia, który ustabilizuje wejście.</p> <p>Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją oraz zasypaniem poprzez usunięcie istniejącej kraty i wstawienie nowej umożliwiającej swobodny wlot nietoperzy.</p>	<p>Kopalnia Augusta w Kamionkach, dz. ew. nr 772/179 obręb Rościszów</p>	

	<p>Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją oraz zasypaniem poprzez wykonanie oraz realizację projektu zabezpieczenia wejścia, które będzie chroniło je przed zasypaniem oraz penetracją. Zabezpieczenie powinno mieć charakter kraty o odpowiednich parametrach oraz chronić otwór wejściowy przed obejściem lub podkopem, wykonanie poszczególnych krat jak również zabezpieczeń przed osypywaniem i zawałami winno być poprzedzone specjalistyczną ekspertyzą geotechniczną.</p>	<p>Sztolnia Grafitowa w Jugowicach, dz. ew. nr 219/58 obręb Walim Kompleks Soboń, dz. ew. nr 30/108 obręb Głuszycza, Kompleks w Jugowicach, sztolnia nr 2 , dz. ew. nr 439/8 obręb Jugowice</p>	
	<p>Przebudowa drzwi wejściowych w korytarzu numer 3, na drzwi stalowe ocieplone wewnątrz, z wlotem dla nietoperzy o wielkości 20 x 20 cm.</p>	<p>Podziemny Kompleks Włodarz, dz. ew. nr 22/78 obręb Głuszycza</p>	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
	<p>Przebudowa drzwi wejściowych we wszystkich korytarzach wejściowych (3 sztuki), na kratę bezpieczną dla nietoperzy.</p>	<p>Podziemny Kompleks Rzeczka, dz. ew. nr 743 obręb Walim</p>	
	<p>Przebudowa drzwi wejściowych w korytarzu nr 1 na kratę bezpieczną dla nietoperzy.</p>	<p>Podziemne Miasto Osówka, dz. ew. nr 472/125 obręb Sierpnica</p>	

	<p>Konserwacja kraty zabezpieczającej wejście do sztolni (w przypadku takiej konieczności).</p>	<p>Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej dz. ew. nr 1114 obręb Ludwikowice Kompleks w Jugowicach, sztolnia nr 2 , dz. ew. nr 439/8 obręb Jugowice Kompleks Soboń, dz. ew. nr 30/108 obręb Głuszycy Kopalnia Augusta w Kamionkach, dz. ew. nr 772/179 obręb Rościszów Sztolnia w Podlesiu, dz. ew. nr 614 obręb Dzikowiec Sztolnia Grafitowa w Jugowicach, dz. ew. nr 219/58 obręb Walim</p>	<p>Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z właścicielem obiektu</p>
	<p>Użytkowanie obiektów z uwzględnieniem wytycznych Planów Gospodarowania Obiektami Obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich: Podziemny Kompleks „Rzeczka”, Podziemny Kompleks „Włodarz”, Podziemne Miasto „Osówka” i Wyrobisko w Górze Wapnica w Dzikowcu na terenie strzelnicy</p>	<p>Podziemny Kompleks Rzeczka, dz. ew. nr 743 obręb Walim Podziemny Kompleks Włodarz, dz. ew. nr 22/78 obręb Głuszycy Podziemne Miasto Osówka, dz. ew. nr 472/125 obręb Sierpnica Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec, dz. ew. nr 111/27, 111/29, 112, 113 obręb Dzikowiec</p>	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
	<p>Otwieranie krat wiosną (15 kwietnia) i zamykanie jesienią (31 października).</p>	<p>Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej dz. ew. nr 1114 obręb Ludwikowice Kompleks w Jugowicach, sztolnia nr 2 , dz. ew. nr 439/8 obręb Jugowice Kompleks Soboń, dz. ew. nr 30/108 obręb Głuszycy Kopalnia Augusta w Kamionkach, dz. ew. nr 772/179 obręb Rościszów Sztolnia w Podlesiu, dz. ew. nr 614 obręb Dzikowiec Sztolnia Grafitowa w Jugowicach, dz. ew. nr 219/58 obręb Walim</p>	<p>Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z właścicielem obiektu</p>

	Oznakowanie stanowiska tabliczką informacyjną.	<p>Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej dz. ew. nr 1114 obręb Ludwikowice</p> <p>Kompleks w Jugowicach, sztolnia nr 2 , dz. ew. nr 439/8 obręb Jugowice</p> <p>Trasa turystyczna w Kompleksie Osówka, dz. ew. nr 472/125 obręb Sierpnica</p> <p>Trasa turystyczna w Kompleksie Rzeczka, dz. ew. nr 743 obręb Walim</p> <p>Kompleks Soboń, dz. ew. nr 30/108 obręb Głuszycza</p> <p>Trasa turystyczna w Kompleksie Włodarz, dz. ew. nr 22/78 obręb Głuszycza</p> <p>Kopalnia Augusta w Kamionkach, dz. ew. nr 772/179 obręb Rościszów</p> <p>Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader,</p> <p>Dzikowiec, dz. ew. nr 111/27, 111/29, 112, 113 obręb Dzikowiec</p> <p>Sztolnia w Podlesiu, dz. ew. nr 614 obręb Dzikowiec</p> <p>Sztolnia Grafitowa w Jugowicach, dz. ew. nr 219/58 obręb Walim</p>	
	<p>Rozpoznanie możliwości pozyskania środków na wykonanie specjalistycznej ekspertyzy technicznej określającej możliwość i sposób wykonania odprowadzenia nadmiaru wody ze sztolni.</p>	Sztolnia Grafitowa w Jugowicach, dz. ew. nr 219/58 obręb Walim	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	Zabezpieczenie dostępu do sztolni przed niekontrolowaną penetracją - Instalacja szlabanu na drodze dojazdowej do sztolni.	Droga dojazdowa do sztolni w Podlesiu	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, Nadleśnictwo Jugów
6177 Modraszek telejus <i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>	<p>Działania obligatoryjne</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno – pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p>	<p>obręb Dzikowiec, dz. ew.: 60, 61, 63, 64, 67, 68, 65/1, 65/2, 79, 88, 128, 104, 106/2, 139, 140, 129/18, 129/16, 109,</p> <p>obręb Jugów, dz. ew.: 295/3, 296/1, 282, 278, 347/7, 366/5, 366/2, 403/2, 404, 398/3, 398/2, 487, 497/12, 489, 544/2, 520/2, 538, 519/2, 519/3, 523, 525, 530/5, 530/6, 539/3, 537/4, 524, 537/6 ,520/3, 530/4, 471/8, 530/5, 530/1, 537/7, 536,</p> <p>obręb Przygórze, dz. ew.: 105</p>	Właściciel, zarządca lub posiadacz obszaru

		<p>obręb Nowa Wieś, dz. ew.: 13, 14, 26/7 obręb Glinno, dz. ew.: 77/1; 47; 46; 72/1; 109; 49; 67; 61/1; 100; 98; 144/7; 61/3; 91; 40; 77/2; 45; 63; 102; 1/5; 3; 52/1; 34; 140/1; 124/3; 150; 211; 229/1; 231; 230; 212; 233; 234; 213; 254/2; 265; 206/6; 206/1; 221; 225/2; 330; 255/2; 215; 327; 329; 227/2; 255/1; 214; 227/1; 325; 254/1; 216; 236; 235; 253; 326; 328; 220/2; 222;31; 54; 135; 83/2; 131; 123/5; 147; 101; 50; 133; 30; 90; 144/2; 66; 41; 123/6; 307/327; 123/2; 145; 89/1; 106; 124/6; 137; 61/4; 36; 76; 59; 51; 69; 132; 1/1; 43; 144/5; 65; 37; 107; 123/3; 119; 82/2; 124/7; 64; 32; 48; 144/6; 103; 60; 33; 74; 61/5; 42; 144/4; 92; 39; obręb Michałkowa, dz. ew.: 63/17; obręb Lutomia Górna, dz. ew.: 1259; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, wydz.: 327 -j; 337 -i; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszycy, wydz.: 215 -o;</p>	
Działania fakultatywne			
	<p>Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę gatunku 6177 modraszka telejusa w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.</p>	<p>obręb Dzikowiec, dz. ew.: 60, 61, 63, 64, 67, 68, 65/1, 65/2, 79, 88, 128, 104, 106/2, 139, 140, 129/18, 129/16, 109, obręb Jugów, dz. ew.: 295/3, 296/1, 282, 278, 347/7, 366/5, 366/2, 403/2, 404, 398/3, 398/2, 487, 497/12, 489, 544/2, 520/2,538, 519/2, 519/3, 523, 525, 530/5, 530/6, 539/3, 537/4, 524, 537/6 ,520/3, 530/4, 471/8, 530/5, 530/1, 537/7, 536, obręb Przygórze, dz. ew.: 105 obręb Nowa Wieś, dz. ew.: 13, 14, 26/7 obręb Glinno, dz. ew.: 77/1; 47; 46; 72/1; 109; 49; 67; 61/1; 100; 98; 144/7; 61/3; 91; 40; 77/2; 45; 63; 102; 1/5; 3; 52/1; 34; 140/1; 124/3; 150; 211; 229/1; 231; 230; 212; 233; 234; 213; 254/2; 265; 206/6; 206/1; 221; 225/2; 330; 255/2; 215; 327; 329; 227/2; 255/1; 214; 227/1; 325; 254/1; 216; 236; 235; 253; 326; 328; 220/2; 222;31; 54; 135; 83/2; 131; 123/5; 147; 101; 50; 133; 30; 90; 144/2; 66; 41; 123/6; 307/327; 123/2; 145; 89/1; 106; 124/6; 137; 61/4; 36; 76; 59; 51; 69; 132; 43; 144/5; 65; 37; 107; 123/3; 119; 82/2; 124/7; 64; 32; 48; 144/6; 103; 60; 33; 74; 61/5; 42; 144/4; 92; 39; obręb Michałkowa, dz. ew.: 63/17;</p>	<p>Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku takich przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z</p>

		<p>obręb Lutomia Górna, dz. ew.: 1259; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, wydz.: 327 -j; 337 -i; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszyce, wydz.: 215 -o;</p>	<p>organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.</p>
<p>6179 Modraszek nausitous <i>Maculinea</i> (<i>Phengaris</i>) nausithous</p>	<p>Działania obligatoryjne</p> <p>Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno – pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p>	<p>obręb Ludwikowice, dz. ew. 838, obręb Dzikowiec, dz. ew.: 60, 61, 63, 64, 67, 68, 65/1, 65/2, 79, 88, 128, 104, 106/2, 139, 140, 129/18, 129/16, 109, obręb Nowa Wieś, dz. ew.: 13, 14, 26/7 obręb Przygórze, dz. ew.: 105 obręb Jugów, dz. ew.: 55/2, 950/66, 227, 295/3, 296/1, 282, 278, 347/7, 366/5, 366/2, 403/2, 404, 398/3, 398/2, 487, 497/12, 489, 544/2, 520/2, 538, 519/2, 519/3, 523, 525, 530/5, 530/6, 537/7, 539/3, 537/4, 524, 537/6, 520/3, 530/4, 471/8, 530/5, 530/1, 530/6, 537/7, 536; obręb Michałkowa, dz. ew.: 63/16, 63/17, 65/2, 65/11, 1/5, 69/6, 69/3 101/3, 91/19, 69/7, obręb Glinno, dz. ew.: 1/1, 213, 77/1; 47; 46; 72/1; 109; 49; 67; 61/1; 100; 98; 144/7; 61/3; 91; 40; 77/2; 45; 63; 102; 1/5; 3; 52/1; 34; 140/1; 124/3; 150; 211; 229/1; 231; 230; 212; 233; 234; 254/2; 265; 206/6; 206/1; 221; 225/2; 330; 255/2; 215; 327; 329; 227/2; 255/1; 214; 227/1; 325; 254/1; 216; 236; 235; 253; 326; 328; 220/2; 222; 31; 54; 135; 83/2; 131; 123/5; 147; 101; 50; 133; 30; 90; 144/2; 66; 41; 123/6; 307/327; 123/2; 145; 89/1; 106; 124/6; 137; 61/4; 36; 76; 59; 51; 69; 132; 43; 144/5; 65; 37; 107; 123/3; 119; 82/2; 124/7; 64; 32; 48; 144/6; 103; 60; 33; 74; 61/5; 42; 144/4; 92; 39; obręb Lutomia Górna, dz. ew.: 1259; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, wydz.: 327 -j; 337 -i; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszyce, wydz.: 215 -o;</p>	<p>Właściciel, zarządca lub posiadacz obszaru</p>
	<p>Działania fakultatywne</p>		

	Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę gatunku 6179 modraszka nausitousa w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.	<p>obręb Ludwikowice, dz. ew. 838, obręb Dzikowiec, dz. ew.: 60, 61, 63, 64, 67, 68, 65/1, 65/2, 79, 88, 128, 104, 106/2, 139, 140, 129/18, 129/16, 109, obręb Nowa Wieś, dz. ew.: 13, 14, 26/7 obręb Przygórze, dz. ew.: 105 obręb Jugów, dz. ew.: 55/2, 950/66, 227, 295/3, 296/1, 282, 278, 347/7, 366/5, 366/2, 403/2, 404, 398/3, 398/2, 487, 497/12, 489, 544/2, 520/2, 538, 519/2, 519/3, 523, 525, 530/5, 530/6, 537/7, 539/3, 537/4, 524, 537/6, 520/3, 530/4, 471/8, 530/5, 530/1, 530/6, 537/7, 536; obręb Michałkowa, dz. ew.: 63/16, 63/17, 65/2, 65/11, 1/5, 69/6, 69/3 101/3, 91/19, 69/7, obręb Glinno, dz. ew.: 1/1, 213, 77/1; 47; 46; 72/1; 109; 49; 67; 61/1; 100; 98; 144/7; 61/3; 91; 40; 77/2; 45; 63; 102; 1/5; 3; 52/1; 34; 140/1; 124/3; 150; 211; 229/1; 231; 230; 212; 233; 234; 254/2; 265; 206/6; 206/1; 221; 225/2; 330; 255/2; 215; 327; 329; 227/2; 255/1; 214; 227/1; 325; 254/1; 216; 236; 235; 253; 326; 328; 220/2; 222; 31; 54; 135; 83/2; 131; 123/5; 147; 101; 50; 133; 30; 90; 144/2; 66; 41; 123/6; 307/327; 123/2; 145; 89/1; 106; 124/6; 137; 61/4; 36; 76; 59; 51; 69; 132; 43; 144/5; 65; 37; 107; 123/3; 119; 82/2; 124/7; 64; 32; 48; 144/6; 103; 60; 33; 74; 61/5; 42; 144/4; 92; 39; obręb Lutomia Górna, dz. ew.: 1259; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Lutomia, wydz.: 327 -j; 337 -i; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszyce, wydz.: 215 -o;</p>	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku takich przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.
	Usunięcie zakrzaczeń i podrostów drzew (poza sezonem lęgowym ptaków).	obręb Ludwikowice, dz. ew.: 838	
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych			
6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Monitoring powierzchni i stanu zachowania siedliska raz na 5 lat, według metodyki opracowanej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (zwanego dalej „PMS”).	obręb Wolibórz, dz. ew.: 753, 756; obręb Sierpnica, dz. ew.: 300, 456; obręb Jugów, dz. ew.: 62/1; obręb Sokolec, dz. ew.: 163; obręb Przygórze dz. ew.: 300; obręb Ludwikowice dz. ew.: 451, 604/1, 454/5	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
6510 Nizowe i	Monitoring realizacji działań	Wybrane płyty siedliska stanowiące 5-10% powierzchni siedliska w	Organ sprawujący nadzór

górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	ochronnych w 3, 6 i 9 roku obowiązywania planu zadań ochronnych (zwanego dalej „PZO”).	obszarze Natura 2000	nad obszarem Natura 2000
	Monitoring powierzchni i stanu zachowania siedliska raz na 5 lat, według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Wybrane płyty siedliska stanowiące 5-10% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	Monitoring realizacji działań ochronnych w 3, 6 i 9 roku obowiązywania PZO.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Nowa Wieś, wydz.: 94 -z; 114 -i; 114 -f; 98 -h; 105 -m oraz część wydz.: 94 -w; 114 -h; Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, wydz.: 60 -b; 69 -a; 60 -f; 63 -c; Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, wydz.: 126 -b; 126 -n; 126 -m oraz część wydz. 126 -c; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Jedlinka, wydz.: 74 -k; 74 -c; 74 -f; 74 -l; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 52 -c; 53 -g; obręb Nowa Wieś, dz. ew.: 26/7; 3/9;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	Monitoring powierzchni i stanu zachowania siedliska raz na 5 lat, według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Wybrane płyty siedliska stanowiące 5-10% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Monitoring realizacji działań ochronnych – po wykonaniu działań.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Kalenica, wydz.: 4 -a; 1 -i; 4 -d; 4 -j; 1 -g oraz część wydz.: 4 -h; 6 -c; 1 -b; 4 -c; 1 -c; 18 -b; 7 -b, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, część wydz.: 120 -b; 120 -g; obręb Ludwikowice, dz. ew.: 675; 676/1, 686;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	Monitoring powierzchni i stanu zachowania siedliska raz na 5 lat, według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Kalenica, wydz.: 4 -a1 -i; 4 -d, 4 -j; 1 -g oraz część wydz.: 4 -h; 6 -c; 1 -b; 4 -c; 1 -c; 18 -b; 7 -b, Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, część wydz.: 120 -b; 120 -g; obręb Ludwikowice, dz. ew.: 675; 676/1, 686;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
8220 Ściany skalne i	Monitoring realizacji działań	91/67 obręb Zagórze Śląskie; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb	Organ sprawujący nadzór

urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	ochronnych – po wykonaniu działań.	Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 322 -n;	nad obszarem Natura 2000
	Monitoring powierzchni i stanu zachowania siedliska raz na 5 lat, według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	obręb Kamionki, dz. ew.: 485/216 obręb Ludwikowice, dz. ew.: 451 obręb Lubachów, dz. ew.: 280 obręb Zagórze Śląskie, dz. ew.: 86/317, 97	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	Monitoring realizacji działań ochronnych wraz z monitoringiem powierzchni i stanu siedliska – jednokrotnie między 6 a 9 rokiem obowiązywania PZO , według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Wybrane płyty siedliska stanowiące 5-10% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	Monitoring realizacji działań ochronnych wraz z monitoringiem powierzchni i stanu siedliska – jednokrotnie między 6 a 9 rokiem obowiązywania PZO , według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Wybrane płyty siedliska stanowiące 5-10% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	Monitoring realizacji działań ochronnych wraz z monitoringiem powierzchni i stanu siedliska – jednokrotnie między 6 a 9 rokiem obowiązywania PZO , według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Wybrane płyty siedliska stanowiące 5-10% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
*9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	Monitoring realizacji działań ochronnych w 5 roku obowiązywania PZO.	Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Złoty Las, wydz.: 291 -h oraz część wydz. 291-c; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Pieszyce, część wydz.: 216 -f; Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, część wydz.: 123 -m; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 53 -h; 60 -a; 60 -d; 26 -j oraz część wydz. 60 -c; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.:	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

		336 -d; 317 -c; Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Jemna, wydz.: 75 –i oraz część wydz. 61 –a; Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Grodziszczce, wydz.: 32 -c; 449/1; 451 obręb Ludwikowice;	
	Monitoring powierzchni i stanu siedliska w 5 roku obowiązywania PZO, według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 330a; 322g, 306c	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	Monitoring realizacji działań ochronnych wraz z monitoringiem powierzchni i stanu siedliska – jednokrotnie między 6 a 9 rokiem obowiązywania PZO , według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Wybrane płyty siedliska stanowiące 5-10% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnetion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	Monitoring realizacji działań ochronnych wraz z monitoringiem powierzchni i stanu siedliska – jednokrotnie między 6 a 9 rokiem obowiązywania PZO , według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Wybrane płyty siedliska stanowiące 5-10% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> , część - zbiorowiska górskie)	Monitoring realizacji działań ochronnych w 5 roku obowiązywania PZO.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Kalenica, wydz.: 1 -b; 3 -a; 4 -c; 4 -a; 4 -b; 4 -g; 1 -c; 1 -a; 1 -f; 1 -h; 4 –f oraz część wydz. 4 –d; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Piskorzów, wydz.: 202 -w; 202 -y; 202 -x; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycza, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 33 -d; 34 -f; 34 -b; 33 -c; 33 -b;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

	Monitoring powierzchni i stanu siedliska w 5 roku obowiązywania PZO, według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Kalenica, wydz.: 1 -b; 3 -a; 4 -c;.: 4 -a; 4 -b; 4 -g; 1 -c; 1 -a; 1 -f; 1 -h; 4 -f oraz część wydz. 4 -d; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Bielawa, Leśnictwo Piskorzów, wydz.: 202 -w; 202 -y;202 -x; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycza, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 33 -d; 34 -f; 34 -b; 33 -c; 33 -b;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
4066 Zanokcica serpentynowa <i>Asplenium adulterinum</i>	Monitoring stanu populacji i stanu siedliska, według metodyki opracowanej w ramach PMŚ połączony z monitoringiem realizacji działań ochronnych – raz na trzy lata w ciągu obowiązywania PZO.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, wydz.: 72 -c	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Monitoring realizacji działań ochronnych – po wykonaniu działań ochronnych.	Podziemny Kompleks Rzeczka i bezpośrednie otoczenie wejścia do trasy turystycznej Podziemne Miasto Osówka i bezpośrednie otoczenie wejścia do trasy turystycznej Sztolnia w Podlesiu i bezpośrednie otoczenie wejścia do sztolni Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader w Dzikowcu	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	Monitoring populacji i siedliska gatunku - populacja zimująca - trzykrotnie w ciągu obowiązywania PZO w odstępach 2-3 letnich. Monitoring powinien się wzorować na metodyce opracowanej przez Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy oraz zaleceniach monitoringu PMŚ.	Podziemne Miasto Osówka, Podziemny Kompleks Rzeczka, Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader w Dzikowcu Sztolnia w Podlesiu	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	Monitoring populacji i siedliska gatunku - populacja zimująca - trzykrotnie w ciągu obowiązywania PZO w odstępach 2-3 letnich. Monitoring powinien się wzorować na metodyce opracowanej przez	Sztolnia nad Chałupą III w Kamionkach, Sztolnia nad Chałupą I w Kamionkach - Smocza Jama	

	Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy oraz zaleceniach monitoringu PMS. W ramach prowadzonego monitoringu należy wykonać dodatkową analizę wpływu obecności ludzi, wraz ze wskazaniem ewentualnych koniecznych działań ochronnych.		
1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	Monitoring realizacji działań ochronnych – po wykonaniu działań ochronnych.	Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej i bezpośrednie otoczenie, Sztolnia w Podlesiu i bezpośrednie otoczenie wejścia do sztolni	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	Monitoring populacji i siedliska gatunku - populacja zimująca - trzykrotnie w ciągu obowiązywania PZO w odstępach 2-3 letnich. Monitoring powinien się wzorować na metodyce opracowanej przez Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy oraz zaleceniach monitoringu PMS.	Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej, Sztolnia w Podlesiu	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Monitoring realizacji działań ochronnych – po wykonaniu działań ochronnych.	Kompleks w Jugowicach, sztolnia nr 2 i bezpośrednie otoczenie; Kompleks Soboń i bezpośrednie otoczenie; Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader w Dzikowcu; Sztolnia Grafitowa w Jugowicach i bezpośrednie otoczenie; Podziemny Kompleks Rzeczka i bezpośrednie otoczenie wejście do trasy turystycznej; Sztolnia w Podlesiu i bezpośrednie otoczenie wejścia do sztolni; Podziemny Kompleks Włodarz i bezpośrednie otoczenie; Podziemne Miasto Osówka i bezpośrednie otoczenie; Kopalnia Augusta w Kamionkach i bezpośrednie otoczenie; Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej i bezpośrednie otoczenie;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

	<p>Monitoring populacji i siedliska gatunku - populacja zimująca - trzykrotnie w ciągu obowiązywania PZO w odstępach 2-3 letnich.</p> <p>Monitoring powinien się wzorować na metodyce opracowanej przez Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy oraz zaleceniach monitoringu PMŚ.</p>	<p>Kompleks w Jugowicach, sztolnia nr 2 i bezpośrednie otoczenie; Kompleks Soboń i bezpośrednie otoczenie; Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader w Dzikowcu; Sztolnia Grafitowa w Jugowicach i bezpośrednie otoczenie; Podziemny Kompleks Rzeczka i bezpośrednie otoczenie; Sztolnia w Podlesiu i bezpośrednie otoczenie wejścia do sztolni; Podziemny Kompleks Włodarz i bezpośrednie otoczenie; Podziemne Miasto Osówka i bezpośrednie otoczenie; Kopalnia Augusta w Kamionkach i bezpośrednie otoczenie; Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej i bezpośrednie otoczenie;</p>	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	<p>Badania zmian ruchu powietrza oraz temperatury panującej wewnątrz obiektu – najwcześniej rok po przeprowadzeniu modyfikacji obiektu.</p>	<p>Podziemny Kompleks Włodarz</p>	
	<p>Monitoring populacji i siedliska gatunku - populacja zimująca - trzykrotnie w ciągu obowiązywania PZO w odstępach 2-3 letnich.</p> <p>Monitoring powinien się wzorować na metodyce opracowanej przez Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy oraz zaleceniach monitoringu PMŚ.</p> <p>W ramach prowadzonego monitoringu należy wykonać dodatkową analizę wpływu obecności ludzi, wraz ze wskazaniem ewentualnych koniecznych działań ochronnych.</p>	<p>Sztolnia nad Chałupą III w Kamionkach</p>	
6177 Modraszek telejus <i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>	<p>Monitoring realizacji działań ochronnych, w 3, 6 i 9 roku obowiązywania PZO.</p>	<p>obręb Przygórze, dz. ew.: 105, obręb Jugów, dz. ew.: 519/3, 519/2, 524, 497/12, 347/7</p>	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	<p>Monitorowanie liczebności oraz stanu siedliska, raz na 5 lat, według metodyki opracowanej w ramach</p>	<p>obręb Przygórze, dz. ew.: 105, obręb Jugów, dz. ew.: 519/3, 519/2, 524, 497/12, 347/7 obręb Dzikowiec, dz. ew. 60, 61, 63, 64, 67, 68, 65/1, 65/2, 79, 88,</p>	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

	PMŚ.	128, 104, 106/2, 139, 140, 129/18, 129/16, 109, obręb Nowa Wieś, dz. ew. 13, 14, 26/7	
6179 Modraszek nausitous <i>Maculinea (Phengaris) nausithous</i>	Monitoring realizacji działań ochronnych, w 3, 6 i 9 roku obowiązywania PZO.	obręb Ludwikowice, dz. ew. 838, , obręb Przygórze, dz. ew.: 105, obręb Jugów, dz. ew. 519/3, 519/2, 524, 497/12, 347/7, obręb Michałkowa, dz. ew.: 63/17, 65/2, 69/6, 69/7 obręb Glinno, dz. ew.: 1/1, 1/5, 213, 214, 229/1	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	Monitorowanie liczebności oraz stanu siedliska, raz na 5 lat, według metodyki opracowanej w ramach PMŚ.	obręb Ludwikowice 838, , obręb Przygórze 105, obręb Jugów 519/3, 519/2, 524, 497/12, 347/7, obręb Michałkowa 63/17, 65/2, 69/6, 69/7 obręb Glinno 1/1, 1/5, obręb Dzikowiec, dz. ew.: 60, 61, 63, 64, 67, 68, 65/1, 65/2, 79, 88, 128, 104, 106/2, 139, 140, 129/18, 129/16, 109, obręb Nowa Wieś, dz. ew. 13, 14, 26/7	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony			
3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku w okresie obowiązywania PZO, w zakresie jego występowania i rozmieszczenia, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.	Rzeki w granicach obszaru.	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku w okresie obowiązywania PZO, w zakresie jego występowania i rozmieszczenia, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Przygórze, wydz.: 87 - j; 87 -i; Nadleśnictwo Wałbrzych, obręb Głuszycza, Leśnictwo Sowie Góry, część wydz.: 6-a, 6-h, Leśnictwo Jedlinka, część wydz.: 86-b; 90-a, Nadleśnictwo Bardo, obręb Bardo, Leśnictwo Grodziszczce, część wydz.: 21-c, 21-d, obręb Glinno, dz. ew.: 162;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku w okresie obowiązywania PZO, w zakresie jego występowania i rozmieszczenia, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, wydz.: 138 -i; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycza, Leśnictwo Jedlinka, wydz.: 74 -s;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

<i>Trisetion)</i>	propozycja działań ochronnych.		
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku w okresie obowiązywania PZO, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.	Nadleśnictwo Jugów, Obręb Jugów, Leśnictwo Świerki, wydz.: 129 -a; 129 -b;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku w okresie obowiązywania PZO, w zakresie jego występowania i rozmieszczenia, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.	Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Złoty Las, wydz.: 291 -h; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 317 -d; 317 -g; 317 -g; 319 -a; 319 -d; 322 -a; 335 -a; 335 -f; 335 -b; 328 -b; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 32 -d; 24 -a; obręb Zagórze Śląskie, dz. ew.: 87; 97; 91/67; 92; obręb Walim, dz. ew.: 19; obręb Glinno, dz. ew.: 357;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
*9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku w okresie obowiązywania PZO, w zakresie jego występowania i rozmieszczenia, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.	Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 63 -f; 58 -b; 63 -j oraz część wydz. 6 -h; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Jedlinka, część wydz.: 95 -i, 95 -c; Nadleśnictwo Bardo, Obręb Bardo, Leśnictwo Grodziszczce, wydz.: 11 -m; Nadleśnictwo Świdnica, Obręb Świdnica, Leśnictwo Zagórze, wydz.: 305 -c; 305 -a; obręb Zagórze Śląskie, dz. ew.: 93; Nadleśnictwo Wałbrzych, Obręb Głuszycy, Leśnictwo Sowie Góry, wydz.: 53 -h;	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji mopka, w tym w zakresie rozpoznania głównych żerowisk, kolonii rozrodczych, sposobu użytkowania, tras migracji dobowych i sezonowych,	Cały obszar Natura 2000	Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

	<p>identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych, badania należy przeprowadzić metodyką ekspercką, w oparciu o metodykę PMS, jeden raz w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych.</p>		
<p>1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i></p>	<p>Uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji nocka Bechsteina, w tym w zakresie rozpoznania głównych żerowisk, kolonii rozrodczych, sposobu użytkowania, tras migracji dobowych i sezonowych, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych, badania należy przeprowadzić metodyką ekspercką w oparciu o metodykę PMS, jeden raz w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych.</p>	<p>Cały obszar Natura 2000</p>	<p>Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
<p>1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i></p>	<p>Uzupełnienie wiedzy w zakresie letniej populacji nocka dużego, w tym w zakresie rozpoznania głównych żerowisk, kolonii rozrodczych, sposobu użytkowania, tras migracji dobowych i sezonowych, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych, badania należy przeprowadzić metodyką ekspercką, w oparciu o metodykę PMS, jeden raz w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych.</p>	<p>Cały obszar Natura 2000</p>	<p>Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000</p>

* Oznaczenia poszczególnych wydziałów leśnych – zgodnie z: *Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Bardo Śląskie sporządzonym na lata 2009 – 2018*, *Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Jugów na okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2020 r.*, *Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Świdnica na okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2020 r.*, *Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Wałbrzych na okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2018 r.*

PROJEKT

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia ..... 2016 r.
zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 i 1688 oraz z 2016 r. poz. 422) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071 zostało ustanowione przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniu 24 września 2014r. i opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2014 r. poz. 3941). Powodem zmiany ww. zarządzenia są uchybienia wskazane w trybie kontroli aktów prawa miejscowego przez Ministra Środowiska, uzasadniające zmianę we własnym zakresie, przesłane pismem znak: DP-074-161/1049/14/PM1 z dnia 27 lutego 2015 r., uwagi Ministra Środowiska przedstawione w odniesieniu do innych zarządzeń w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych oraz zmiany wynikające z ponownej analizy zapisów ww. zarządzenia.

Uwagi Ministra Środowiska dotyczyły:

1. Niepoprawnie sformułowanych opisów zagrożeń oraz celów działań ochronnych dla siedliska przyrodniczego 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis*), w przypadku którego stwierdzono nieznaczącą reprezentatywność w obszarze Natura 2000 i zaplanowano nadanie kategorii D. W związku z powyższym w załączniku nr 1 i 2 do niniejszego zarządzenia, dla siedliska 6210 poprawiono brzmienie zapisu „*Nie analizowano zagrożeń dla siedliska z powodu planowanej aktualizacji Standardowego Formularza Danych w zakresie nadania siedlisku oceny D - nieznacząca*” oraz „*Nie określono celów ochrony z powodu planowanego nadania oceny D (nieistotna) i usunięcia siedliska z listy przedmiotów ochrony*” na: „*Nie dotyczy (występowanie siedliska w stopniu niereprezentatywnym)*”. Dla ww. przedmiotu ochrony usunięto również wskazywane działanie ochronne (załącznik nr 3 niniejszego zarządzenia) pn. „*Propozycja aktualizacji Standardowego Formularza Danych poprzez przygotowanie wniosku do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska o zmianę kategorii na D*”, gdyż wg Ministra Środowiska nie jest to działanie ochronne.

2. Działań ochronnych - wskazano, iż w załączniku nr 5 (obecnie załącznik nr 3) – dla siedlisk 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*, 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*, 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*, 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*), *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe), 9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis*, część - zbiorowiska górskie), w działaniu polegającym na zapewnieniu zasobów martwego drewna, należy określić parametry (zakres działania), które mają ulec zmianie, ponieważ nie zostały one określone. Doprecyzowano zatem zakres przedmiotowego działania zmieniając zapis z: „Zapewnienie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:

- nie usuwanie wywrotów i złomów,
- pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących,
- we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości pozrębowe (nie zagrażające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz trwałości drzewostanu”

na: „Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym w drzewostanach w trzeciej i wyższych klasach wieku oraz w drzewostanach w klasie odnowienia lub w klasie do odnowienia pozostawiać - z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego lub zagrażającym trwałości lasu:

- drzewa martwe i umierające,
- wywroty, złomy
- drzewa dziuplaste i próchniejące
- rozproszone pozostałości pozrębowe.”

Działanie ochronne polegające na pozostawianiu martwego drewna w płatach ww. siedlisk wynikały ze stwierdzonych zagrożeń polegających na: zbyt małym udziale zasobów martwego drewna w części płatów siedliska lub/i wykonaniu zaplanowanych wskazań gospodarczych związanych z usuwaniem przestojów w niektórych płatach siedliska. Tut. organ uznał, iż możliwa jest zmiana brzmienia działania ochronnego w tym zakresie, gdyż wykonywanie hodowlanych zabiegów pielęgnacyjnych oraz zachowanie właściwego stanu sanitarnego lasu w drzewostanach w I i II klasie wieku nie będzie miało istotnego wpływu na poprawę

wskaźnika martwe drewno oraz istotną poprawę różnorodności biologicznej. Wynika to z faktu, iż posusz wydzielający się w drzewostanach tych klas (w przypadku większości gatunków lasotwórczych występujących w tych siedliskach) – ze względu na swoją strukturę grubościową oraz biorąc pod uwagę niewielki udział siedlisk w drzewostanach w I i II klasie wieku w stosunku do całościowej powierzchni poszczególnych siedlisk – jedynie w niewielkim stopniu przyczyniłby się do poprawy wskaźnika martwe drewno oraz stworzenia warunków rozwoju dla organizmów saproksylicznych związanych z zamierającym lub martwym drewnem.

3. Minister Środowiska wniósł także uwagę odnoszącą się do wskazywania organizacji pozarządowych jako podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych zaznaczając, iż pomimo, że w art. 28 ust. 10 pkt 4 *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 ze zm.)* nie wskazano zamkniętego katalogu podmiotów, na które mogą być nałożone obowiązki, wynikające z ww. *ustawy*, nie oznacza to jednak zupełnej swobody w określaniu podmiotów zobowiązanych do realizacji działań wynikających z planu zadań ochronnych, ponieważ przy opracowywaniu tego dokumentu należy mieć również na uwadze inne unormowania powszechnie obowiązujące, w szczególności zasady i przepisy Konstytucji RP. W *zarządzeniu* w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071- akcie prawa miejscowego, w działaniach ochronnych dla siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), jako podmiot odpowiedzialny za ich wykonanie wskazano m.in. organizacje pozarządowe - w przypadku realizacji projektów ze środków publicznych. Ponadto w działaniach ochronnych dotyczących wykonania monitoringu populacji i siedliska gatunków nietoperzy (1308 Mopek *Barbastella barbastellus*, 1323 Nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*, 1324 Nocek duży *Myotis myotis* i uzupełnienia stanu wiedzy o tych gatunkach w trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych – wskazano placówki naukowe i organizacje pozarządowe - w przypadku realizacji projektów ze środków publicznych. Przedstawione rozwiązania należy uznać za niezgodne z konstytucyjnymi unormowaniami. Ponadto Minister wskazał, iż nie można uzależniać realizacji działania od tego, czy dany podmiot pozyska środki publiczne na te działania. Biorąc pod uwagę powyższe, usunięto placówki naukowe oraz organizacje pozarządowe z podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie przedmiotowych działań ochronnych, a pozostawiono jedynie organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
4. Ponadto Minister Środowiska wskazał, iż w zakresie podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych dotyczących monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych, zawartych w załączniku nr 5 (obecnie załącznik nr 3),

nie należy umieszczać Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, ani wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. W związku z powyższym usunięto GIOŚ z podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru, pozostawiając jedynie organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.

Jednocześnie po analizie całego zarządzenia postanowiono zmienić lub uzupełnić inne zapisy w zarządzeniu w następujący sposób:

5. W załączniku nr 3 (obecnie zał. nr 1), w części dotyczącej zagrożeń dla siedliska 9110 skorygowano zapis z: *„Wykonanie zaplanowanych wskazań gospodarczych związanych z usuwaniem przestojów w jednym z płatów siedliska ogranicza możliwość zwiększenia zasobów martwego drewna”* na *„Wykonanie zaplanowanych wskazań gospodarczych związanych z usuwaniem przestojów w niektórych płatach siedliska (...)”*, gdyż zagrożenie dotyczy dwóch wydzieleni.
6. W załączniku nr 5 (obecnie załącznik nr 3) w części dotyczącej ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin, zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania przeformułowano działania ochronne dla siedlisk 6510, 6520 oraz gatunków 6177 modraszka telejusa, 6179 modraszka nausitousa z *„Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego/gatunku”* na *„Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego/gatunku w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich”* – co jest zmianą stylistyczną.
7. W załączniku nr 5 skorygowano lokalizację działania ochronnego *„Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym (...) pozostawiać (...): drzewa martwe i umierające, wywroty, złomy, drzewa dziuplaste i próchniejące, rozproszone pozostałości pożrębowe”* - dla siedlisk 9110, 9130, poprzez dodanie leśnictw, uprzednio omyłkowo nie ujętych w zarządzeniu (odpowiednio leśnictwa: Kalenica, Przygórze i Złoty Las oraz leśnictwa: Przygórze i Nowa Wieś).
8. W załączniku nr 5 z kolumny dotyczącej obszaru wdrażania działania: *„W ramach planowanej gospodarki leśnej odnowienia drzewostanu kształtować zgodnie z odpowiednim dla typu siedliska przyrodniczego składem gatunkowym (...)”* dla siedliska 9110 usunięto wydzielenie 322c w Nadleśnictwie Świdnica, obręb Bielawa, leśnictwo Lutomia, gdyż zgodnie z zapisami zawartymi w *Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Świdnica* skład gatunkowy w tym wydzieleniu nie odpowiada temu siedlisku (9Św, 1Bk),

9. W załączniku nr 5 z kolumny dotyczącej obszaru wdrażania działania: *„Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym (...) pozostawiać (...): drzewa martwe i umierające, wywroty, złomy, drzewa dziuplaste i próchniejące, rozproszone pozostałości pozrębowe”* dla siedliska *91E0 usunięto dz. nr 660 obręb Nowa Bielawa, gdyż na działce tej nie stwierdzono występowania ww. siedliska,
10. W załączniku nr 5 zweryfikowano zapis działania dla siedlisk *9180 i *91E0 z: *„Niewykonywanie zaplanowanych wskazań gospodarczych, z wyłączeniem zdarzeń stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia osób trzecich oraz sytuacji, w których zagrożona jest trwałość drzewostanu lub siedliska przyrodniczego”* na *„Wydzielenia leśne z siedliskiem pozostawiać bez wskazań gospodarczych, z wyjątkiem zdarzeń stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia osób trzecich oraz sytuacji, w których zagrożona jest trwałość drzewostanu lub siedliska przyrodniczego.”* Zmiana wynika z zasady braku możliwości wprowadzenia zakazów w akcie prawa miejscowego - przeredagowano zapis w taki sposób, aby nie zawierał zakazu lecz wskazanie dotyczące prowadzenia gospodarki leśnej,
11. W załącznikach nr 3 i 5 (obecnie załączniki nr 1 i 3) zmieniono nazwę i lokalizację stanowiska występowania nietoperzy z *„Sztolnia za Domem Ani Góra Wapienna, Dzikowiec, dz. ew. nr 111/11, obręb Dzikowiec”* na: *„Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy ‘Safader’, Dzikowiec, [dz. ew. nr 111/27, 111/29, 112, 113 obręb Dzikowiec]”*, zgodnie z danymi przedstawionymi w *„Planie Gospodarowania Obiektem Obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich Wyrobisko w Górze Wapnica w Dzikowcu na terenie strzelnicy”* (Wrocław, 2015 r.), wykonanym na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, skorygowanymi w wyniku przeprowadzonej ponownej szczegółowej analizy lokalizacji wejść do stanowiska.
12. W załączniku nr 5, w części dotyczącej ochrony czynnej, zmieniono i ujednolicono nazwy stanowisk występowania nietoperzy w Kompleksach: Osówka, Rzeczką i Włodarz, wprowadzając jednolite nazwy: *Podziemne Miasto Osówka, Podziemny Kompleks Rzeczką, Podziemny Kompleks Włodarz* - zgodnie z Planem Gospodarowania danym Obiektem... (z wyjątkiem działania *Oznakowanie stanowiska tablicą informacyjną*, gdzie jako obszar wdrażania pozostawiono opis *„Trasa turystyczna w kompleksie...”*),
13. W związku z wykonaniem opracowań: *„Plan Gospodarowania Obiektem Obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich Wyrobisko w Górze Wapnica w Dzikowcu na terenie strzelnicy”* (Wrocław, 2015r.), *„Plan Gospodarowania Obiektem Obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich Podziemne Miasto Osówka”* (Wrocław, 2015r.)”, *„Plan Gospodarowania Obiektem Obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich Podziemny kompleks Rzeczką”* (Wrocław,

2015r.), „Plan Gospodarowania Obiektem Obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich Podziemny Kompleks Włodarz” (Wrocław, 2015 r.)”, w załączniku nr 5 dokonano szeregu zmian wynikających z ustaleń ww. opracowań, dotyczących zaplanowanych działań ochronnych wraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie, tj.:

- a) usunięto działanie dla mopka i nocka dużego w stanowisku Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader „Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją - zabezpieczenie wejścia znajdującego się poza terenem strzelnicy poprzez częściowe zamurowanie oraz wstawienie stalowych drzwi z wlotem dla nietoperzy, otwór wlotowy powinien mieć wymiary min. 13x50 cm i nie może posiadać ostrych krawędzi, otwór powinien być oznakowany specjalną tabliczką, informującą o przeznaczeniu otworu”, gdyż działanie to zostało wykonane,
- b) dodano działanie ochronne dla mopka i nocka dużego w stanowisku Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader: „Zabezpieczenie wejścia do odwodnienia sztolni, znajdującego się w nasypie drogi poza terenem strzelnicy przed niekontrolowaną penetracją poprzez zastosowanie przy wejściu kręgów betonowych, ustawionych i wkopanych w osi poziomej. Zaraz za kręgami lub w ich wnętrzu należy wykonać kratę metalową razem z furtką wejściową”,
- c) usunięto działanie dla mopka i nocka dużego w stanowisku Trasa turystyczna w kompleksie Osówka: „Zabezpieczenie szybu w postaci kraty, która umożliwi swobodny wlot nietoperzom oraz nie zmieni mikroklimatu siedliska.”,
- d) zweryfikowano zapis działania dla mopka i nocka dużego w stanowisku Trasa turystyczna w kompleksie Osówka z: „Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją poprzez wymianę istniejącej kraty” na: „Przebudowa drzwi wejściowych w korytarzu nr 1 na kratę bezpieczną dla nietoperzy.”,
- e) zweryfikowano zapis działania dla mopka i nocka dużego w stanowisku Trasa turystyczna w kompleksie Rzeczką z: „Wykonanie specjalnych wlotów dla nietoperzy w każdym z wejść do kompleksu” na: „Przebudowa drzwi wejściowych we wszystkich korytarzach wejściowych (3 sztuki), na kratę bezpieczną dla nietoperzy”; ponadto zmieniono zapis w kolumnie dotyczącej obszaru wdrażania z: „Bezpośrednie otoczenie wejścia do trasy turystycznej w kompleksie ‘Rzeczką’ dz. ew. nr 743 obręb Walim” na: „Podziemny kompleks Rzeczką dz. ew. nr 743 obręb Walim”,
- f) usunięto działanie ochronne dla mopka (dot. wszystkich nw. stanowisk) oraz nocka dużego (dot. obiektu Trasa turystyczna w kompleksie Włodarz) w stanowiskach: Trasa turystyczna w kompleksie Osówka, Trasa turystyczna w kompleksie Rzeczką, Wyrobisko w Górze

Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Trasa turystyczna w kompleksie Włodarz: „Opracowanie planu gospodarowania obiektem, który będzie uwzględniał potrzeby ochrony nietoperzy”. Działanie to zostało wykonane. Dla ww. przedmiotów ochrony w tych stanowiskach wprowadzono działanie: „Użytkowanie obiektów z uwzględnieniem wytycznych Planów Gospodarowania Obiektami Obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (...)”;

- g) usunięto działania ochronne dla nocka dużego w stanowisku Trasa turystyczna w kompleksie Włodarz: „Wymiana kraty w szybie wentylacyjnym”, „Wymiana krat wewnątrz obiektu”, „Wykonanie dodatkowego wlotu dla nietoperzy. Wykonanie w drzwiach (od zalanej części sztolni) dwóch otworów. Jeden otwór górny – wlotowy, drugi otwór dolny – wentylacyjny”. Dodano natomiast działanie: „Przebudowa drzwi wejściowych w korytarzu numer 3, na drzwi stalowe ocieplone wewnątrz, z wlotem dla nietoperzy o wielkości 20 x 20 cm.”;
- h) dla nocka dużego w stanowisku Podziemny Kompleks Włodarz wprowadzono działanie ochronne: „Badania zmian ruchu powietrza oraz temperatury panującej wewnątrz obiektu – najwcześniej rok po przeprowadzeniu modyfikacji obiektu”.

- 14. W załączniku nr 5 usunięto działanie ochronne dla mopka i nocka dużego w stanowisku Wyrobisko w Górze Wapnica na terenie strzelnicy Safader, Dzikowiec: *Zabezpieczenie jednego z wejść (znajdującego się na terenie strzelnicy) przed zasypaniem poprzez budowę metalowego zadaszania zapobiegającego zasypaniu wejścia do zimowiska nietoperzy. Prace należy poprzedzić ekspertyzą techniczną, dotyczącą sposobu wykonania zabezpieczenia wlotu.* Obecnie skala zjawiska nie stwarza ryzyka zasypania otworu wejścia. Ewentualną konieczność przeprowadzenia ww. działania będzie można stwierdzić w ramach kontroli populacji i siedliska gatunków nietoperzy, bądź na podstawie danych pozyskanych z PMS oraz jednostek naukowych i organizacji pozarządowych, prowadzących badania w ramach zimowego monitoringu nietoperzy.
- 15. W załączniku nr 5 skorygowano brzmienie działania ochronnego dla nocka Bechsteina i nocka dużego w stanowisku sztolnia w Podlesiu z: „Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją poprzez wymianę bramki zamykającej kratę na taką, która uniemożliwi łatwe jej sforsowanie, zabezpieczenie peryferyjnych części kraty przed przecięciem, wymianę prętów, które zabezpieczają obejście kraty na grube rury stalowe, wypełnione cementem” na: „Zabezpieczenie wejścia do sztolni przed niekontrolowaną penetracją poprzez wymianę bramki zamykającej kratę na taką, która uniemożliwi łatwe jej sforsowanie”. Zmianę wprowadzono w celu ujednoczenia brzmienia tego działania dla wszystkich gatunków nietoperzy w tym stanowisku. Niezbędne szczegóły dotyczące wykonania kraty znajdują się w dokumentacji planu zadań ochronnych dla obszaru.

16. Z uwagi na fakt, iż tutaj Dyrekcja nie jest zarządcą nieruchomości oraz dysponuje ograniczonymi środkami finansowymi, zmieniono brzmienie działania ochronnego dla nocka dużego w stanowisku sztolnia Grafitowa w Jugowicach z: *„Wykonanie specjalistycznej ekspertyzy technicznej określającej możliwość i sposób wykonania odprowadzenia nadmiaru wody ze sztolni oraz - w przypadku stwierdzenia takiej możliwości - wykonanie odwodnienia sztolni”* na: *„Rozpoznanie możliwości pozyskania środków na wykonanie specjalistycznej ekspertyzy technicznej określającej możliwość i sposób wykonania odprowadzenia nadmiaru wody ze sztolni”*. Jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie przedmiotowego działania wskazano organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000.
17. W załączniku nr 5 usunięto działanie ochronne dla nocka dużego w stanowiskach: Kompleks Sokolec, sztolnia w górze Gontowej, Kompleks w Jugowicach, sztolnia nr 2, bezpośrednie otoczenie wejścia do trasy turystycznej w kompleksie Osówka, bezpośrednie otoczenie wejścia do trasy turystycznej w kompleksie Rzeczka, bezpośrednie otoczenie wejścia do Kompleksu Soboń, bezpośrednie otoczenie wejścia do trasy turystycznej w kompleksie Włodarz, bezpośrednie otoczenie wejścia do Kopalni Augusta w Kamionkach, Sztolnia za Domem Ani Góra Wapienna, bezpośrednie otoczenie wejścia do sztolni w Podlesiu, Sztolnia Grafitowa w Jugowicach: *„Utrzymanie bezpiecznego wlotu dla nietoperzy poprzez zachowanie zadrzewień oraz zakrzewień, znajdujących się w najbliższym otoczeniu obiektu, tak aby wejście do sztolni nie zostało wyeksponowane na otwartą przestrzeń”*, gdyż uprzednio działanie to zostało błędnie zamieszczone w zarządzeniu w wyniku stosowania technik komputerowych.
18. W załączniku nr 5 w kolumnie dotyczącej obszaru wdrażania działań: *„Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno – pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych”* i *„Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu ukierunkowanego na ochronę gatunku 6179 modraszka nausitousa w ramach obowiązującego PROW”* dla przedmiotu ochrony 6179 Modraszek nausitous *Maculinea (Phengaris) nausithous* dodano dz. nr 69/7 obręb Michałkowa, której uprzednio błędnie nie ujęto.
19. W załączniku nr 5 w części *Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych* - dla siedlisk 9110, 9130, 9170, 9190 i *91E0 zmieniono zapis dotyczący częstotliwości przeprowadzenia monitoringu stanu ochrony z *„w 6 i 9 roku obowiązywania PZO na wybranych płatach siedliska stanowiących 5-10% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000, w każdym we wskazanych terminów inne”* na *„jednokrotnie między 6 a 9 rokiem obowiązywania PZO na wybranych płatach siedliska stanowiących 5-10 % powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000”*. Powyższe wynika z faktu, iż zdecydowana większość płatów siedlisk leśnych zlokalizowana jest na terenach zarządzanych przez Lasy

Państwowe, dla których obowiązują 10-letnie Plany Urządzenia Lasu, które określają sposób gospodarowania w poszczególnych wydzieleniach, w tym w wydzieleniach, w obrębie których występują siedliska przyrodnicze. Plany te podlegają strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, która obejmuje m.in. uzyskanie opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska w zakresie wpływu planowanych działań na siedliska przyrodnicze, stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. W związku z powyższym oraz z uwagi na fakt, iż zmiany w siedliskach leśnych zachodzą powoli, zgodnie z planową gospodarką leśną, która dodatkowo weryfikowana jest pod kątem jej wpływu na środowisko przyrodnicze - jednokrotny monitoring w okresie obowiązywania PZO jest wystarczający, aby zweryfikować realizację PZO w odniesieniu do siedlisk leśnych oraz zaobserwować ewentualne zmiany zachodzące w siedlisku.

20. W załączniku nr 5 dokonano również zmiany częstotliwości prowadzenia monitoringu populacji i siedlisk nietoperzy 1308 Mopek *Barbastella barbastellus*, 1323 Nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*, 1324 Nocek duży *Myotis myotis* – dla populacji zimującej, z: „*Coroczny monitoring populacji i siedliska gatunku (...)*” na: „*(...) - trzykrotnie w ciągu obowiązywania PZO w odstępach 2-3 letnich (...)*”. Wynika to z faktu, iż nietoperze od kilkunastu lat objęte są badaniami w ramach zimowego monitoringu nietoperzy, prowadzonego niezależnie przez różne instytucje naukowe i organizacje pozarządowe. Corocznie, w tym samym terminie (15.01-20.02) kontrolowana jest większość ważniejszych zimowisk nietoperzy na terenie Dolnego Śląska. Koncepcja monitoringu nietoperzy w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (zwany dalej PMŚ) w zakresie zimowisk opiera się na corocznej kontroli liczebności nietoperzy w wytypowanych schronieniach oraz określaniu dostępności tych schronień, ich zabezpieczenia przed niepokojeniem oraz kontroli warunków mikroklimatycznych panujących w tych zimowiskach. Te same wskaźniki będą oceniane w ramach monitoringu przedmiotu ochrony w trakcie obowiązywania PZO, jednakże w celu zbadania stanu zachowania populacji w obszarze i zaobserwowania trendu ewentualnych zmian (liczebności, stanu zachowania zimowiska) nie jest konieczne prowadzenie tego monitoringu corocznie. Należy przy tym zauważyć, że tutaj organ będzie również pozyskiwał dane w tym zakresie z PMŚ oraz od jednostek naukowych i organizacji pozarządowych.
21. W załączniku nr 5 dokonano również zmiany częstotliwości prowadzenia monitoringu stanu populacji i stanu siedliska 4066 zanokcicy serpentynowej *Asplenium adulterinum* z: „*Coroczny monitoring stanu populacji i stanu siedliska (...)*” na: „*(...) – raz na trzy lata w ciągu obowiązywania PZO*”. Wynika to z faktu, iż gatunek ten i jego stanowiska w obszarze objęte są monitoringiem wykonywanym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W świetle

powyższego wprowadzona obecnie częstotliwość monitoringu prowadzona w ramach PZO wydaje się wystarczająca, aby zweryfikować realizację PZO w odniesieniu do stanowiska gatunku oraz zaobserwować ewentualne zmiany zachodzące w jego siedlisku. Należy zauważyć, że tut. organ będzie również pozyskiwał dane w tym zakresie z PMS oraz od jednostek naukowych i organizacji pozarządowych.

22. Ponadto w załącznikach nr 3, 4, 5 (obecnie załączniki nr 1, 2, 3) wprowadzono korekty o charakterze technicznym i redakcyjnym.

Ustanowienie zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071 poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 22 września 2015 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 września 2015 r. o zamiarze przystąpienia do opracowania projektów zmian zarządzeń w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych dla 42 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla przedmiotowego Obszaru. Obwieszczenie zostało również przekazane i wywieszane na tablicy ogłoszeń w następujących terminach: Urząd Gminy Dzierżonów – w dniach 23.09 – 14.10.2015r., Urząd Miasta Pieszyce – w dniach 22.09 – 13.10.2015r., Urząd Gminy Kłodzko – w dniach 25.09 – 19.10.2015r., Urząd Gminy Nowa Ruda – w dniach 22.09 – 13.10.2015r., Urząd Miejski w Głuszycy – w dniach 24.09.2015r. – 31.10.2015r., Urząd Miasta Jedlina Zdrój – w dniach 23.09 – 14.10.2015r., Urząd Gminy Walim – w dniach 23.09 – 14.10.2015r., Urząd Gminy Stoszowice – w dniach 22.09 – 13.10.2015r., Starostwo Powiatowe w Dzierżonowie – w dniach 23.09 – 14.10.2015r., Starostwo Powiatowe w Świdnicy – w dniach 24.09 – 15.10.2015r., Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich – w dniach 23.09 – 13.10.2015r., Urząd Miejski w Bielawie – w dniach 24.09 – 15.10.2015r., Urząd Gminy Świdnica – w dniach 25.09 – 14.10.2015r., Starostwo Powiatowe w Kłodzku – w dniach 28.09 – 19.10.2015r., Starostwo Powiatowe w Wałbrzychu – w dniach 22.09 – 13.10.2015r.

Projekt zarządzenia został także przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ), a także do członków Zespołu Lokalnej Współpracy, utworzonego w trakcie prac nad planem zadań ochronnych.

Obwieszczeniem z dnia ..... Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zgodnie z art. 39 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska

oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353) zawiadomił o przystąpieniu do opracowania projektu zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty obszaru Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071, możliwości zapoznania się z dokumentacją sprawy i możliwością składania uwag i wniosków. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniach ....., a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (dodatku dolnośląskim Gazety Wyborczej) w dniu ....., Obwieszczenie zostało także przekazane w celu jego upublicznienia do ww. urzędów, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń: Urząd Gminy Dzierżoniów – w dniach ....., Urząd Miasta Pieszycy – w dniach ....., Urząd Gminy Kłodzko – w dniach ....., Urząd Gminy Nowa Ruda – w dniach ....., Urząd Miejski w Głuszycy – w dniach ....., Urząd Miasta Jedlina Zdrój – w dniach ....., Urząd Gminy Walim – w dniach ....., Urząd Gminy Stoszowice – w dniach ....., Starostwo Powiatowe w Dzierżonowie – w dniach ....., Starostwo Powiatowe w Świdnicy – w dniach ....., Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich – w dniach ....., Urząd Miejski w Bielawie – w dniach ....., Urząd Gminy Świdnica – w dniach ....., Starostwo Powiatowe w Kłodzku – w dniach ....., Starostwo Powiatowe w Wałbrzychu – w dniach .....

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Uwagi do projektu zarządzenia złożyły następujące podmioty:

.....

Uwagi rozpatrzono w następujący sposób:

.....

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 ze zm.) uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu .....